

En ensamseglare

Annika von Hauswolff är konstnären som går sin egen väg

FORSKARUTBILDNINGEN

**Gott betyg
men dåliga villkor**

SID 4

MARGARETA HANNING

**Kämpar för en
flexibel pensionsålder**

SID 12

MÖT GU:S TROLLERIPROFESSOR

**Ingmar Söhrman har
flera ess i rockärmen**

SID 18

Förnyelsearbetet fortsätter under 2012

2011 BLEV ETT sällsynt händelserikt år. Internt präglades det av förnyelsearbete. I omvärlden spelade politiska beslut och finansiella kriser en stor roll för vår verksamhet.

Ökad konkurrens har under senare år skapat ett förändringstryck på universiteten. Detta ligger bakom att mycket av det som händer på Göteborgs universitet under 2011 var kopplat till framtiden och det som ska bli grunden för en ny vision och verksamhetsstrategi. I år går vi in i en mer mogen fas av detta utvecklingsarbete som syftar till att stärka oss som universitet.

Under förra året ägnade vi mycket tid och kraft på att identifiera och diskutera universitetets framtidsfrågor. I år ska vi knyta ihop säcken och skapa samsyn om hur vi bäst stärker våra kärnverksamheter utbildning och forskning och om vilka vägval det kräver. Det kommer att kräva stor ödmjukhet och respekt för varandras ämnesområden och olika uppfattningar. Resultatet av den omfattande forskningsutvärderingen RED10 kom i mars förra året. Genom den fick vi ett kvitto på och en bra bild av hur forskningen på Göteborgs universitet står sig internationellt. Granskningen av våra programutbildningar, BLUE11, blir klar i början av 2012. Även innovation och entreprenörskap har utvärderats. Inom ramen för det pågående visionsarbetet har en omfattande serie av seminarier och workshops gått igenom hela universitetets verksamhet, område för område.

SAMMANTAGET HAR VI nu ett gediget underlag till framtagningen av Göteborgs universitets nya långsiktiga strategi, *Vision och vägval 2013–2020*. Som en annan del av universitetets förändringsarbete bedrevs under 2011 även ett förnyelseprojekt när det gäller universitetets organisation, *Göteborgs universitet förnyas*. Här tror jag att själva arbetsprocessen, med många engagerade människor som diskuterat över fakultets- och institutionsgränser, har haft och kommer att ha fortsatt betydelse för hur vi ser på oss själva och våra möjligheter att utvecklas till ett sammanhållet universitet med kvalitet i allt vi gör. Arbetet med en förändrad organisation ska vara genomfört i slutet av det här året.

Alldeles nyligen slutfördes en arbetsmil-

FOTO: HILLEVI NAGEL

jöundersökning bland alla medarbetare. Resultatet av denna kommer sannolikt att ge en del svar på hur allt pågående förnyelsearbete uppfattas runtom på universitetet. Det kan också vägleda oss när det gäller att öka trivsel och nöjdhet hos alla våra anställda i framtiden.

MEN ALLT VAR INTE förberedelsearbete under 2011. Det innehöll också några viktiga och nydanande reformer för Göteborgs universitet. Vi tog bland annat det historiska beslutet att anställa doktorander från första utbildningsdagen. De får därigenom bättre arbetsmiljö och ökad trygghet. Vi var också bland de första i landet med att införa rösträtt för alla personalkategorier till våra olika akademiska organ. Det stämmer väl med vår ambition att ha en verksamhet med hög integritet och en inre demokratisk organisation.

En mix av konkreta utvärderingsresultat och många medarbetares tankar och idéer blir viktiga byggstenar när vi nu går in i slutspurten av vårt visionsarbete. Min förhoppning är att Göteborgs universitet vid den här tiden nästa år har en ny vision och långsiktig strategi som vi är stolta över.

Annika von Hausswolff

GU JOURNALEN

EN TIDNING FÖR GÖTEBORGS
UNIVERSITETS MEDARBETARE

Februari – mars 2012

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE
Allan Eriksson 031 - 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & ST ANSVARIG UTGIVARE
Eva Lundgren 031 - 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FOTOGRAF OCH REPRO
Johan Wingborg 031 - 786 29 29
johan.wingborg@gu.se

GRAFISK FORM & LAYOUT
Anders Eurén 031 - 786 43 81
anders.euren@gu.se

MEDVERKANDE SKRIBENTER

Annika Hansson & Helena Svensson

KORREKTUR

Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

BITRÄDANDE GRAFISK FORMGIVARE

Björn Eriksson

ADRESS

GU Journalen,
Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

E-POST

gu-journalen@gu.se

INTERNET

www.gu-journalen.gu.se

UPPLAGA

6200 ex

ISSN

1402-9626

UTGIVNING

7 nummer/år

Nästa nummer utkommer den 27 mars 2012

MANUSSTOPP

9 mars 2012

MATERIAL

För obeställt material ansvaras ej
För ej signerat material ansvarar
redaktionen

Citera gärna, men ange källan

ADRESSÄNDRING

Gör skriftlig anmälan till redaktionen.

OMSLAG

Annika von Hausswolff
Adjungerad professor vid Högsolan för
fotografi
Foto: Johan Wingborg

TRYCKERI

Billes Tryckeri AB

**GÖTEBORGS
UNIVERSITET**

REKTOR HAR ORDET

2 Förnyelsearbetet fortsätter i år

NYHETER

4 Disputerade nöjda med sin forskarutbildning men mycket kvar att göra

6 GU blir sju språk fattigare och förlorar tätpositionen i landet

8 Nu ställs det krav på att alla redovisar bisysslor

9 Här är kandidaterna till jobbet som prorektor

10 Nytt forskningsfartyg om två år

11 Vad händer med Jubileumsfonden?

12 Kompetens viktigare än ålder, menar Margareta Hanning som inte vill gå i pension

PROFLEN

14 Efter utforskandet av övergivna platser fortsätter Annika von Hausswolff undervisa masterstudenter

PÅ FRITIDEN

18 Ingmar Söhrman kan förvandla sig själv

SAMTAL MED FORSKARE

20 Vår livsstil är ohållbar, menar miljökampen Gunnar Lindgren

DEBATT

22 Regelsamlingen riskerar att leda till likformighet och låga krav

23 Studenter är inte lata och bortskämda. Jens Stilhoff Sörensen svarar

24 Svenska universitet har både svag ledning och svag kollegialitet, framhåller Bo Rothstein

24 Vår lagliga rätt att undervisa och forska undermineras

25 Sulf värnar om lärarnas upphovsrätt

NYTT OM FOLK**FRÅGAN**

27 Om du vore rektor för en dag, vad skulle du göra då?

SPIKAT

28 Kent Salo
Klimatförändringar känsligare än vi tror

14

Ett omväxlande lärarjobb

För bildkonstnären Annika von Hausswolff är möten med studenterna det mest positiva. Rena lyxtillvaron med små klasser, 7-8 studenter, säger hon.

6

GU bantar på språken

De små språken håller inte måttet, enligt en analys. En besparingsåtgärd som får stora konsekvenser, menar lärare.

20

Allt faller sönder

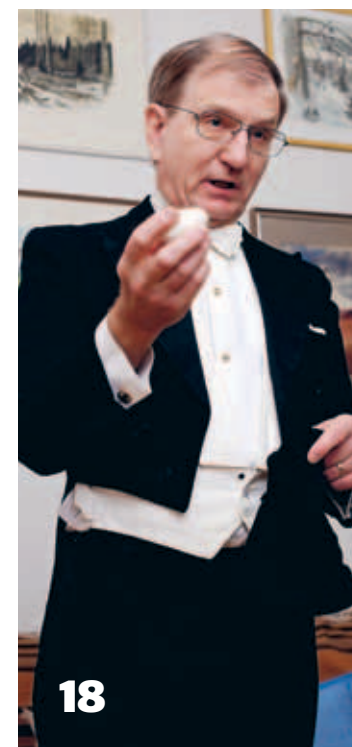
Vi människor verkar inte vilja tro att det vi bygger en dag kommer att förintas. Men det finns inga säkra sätt att förvara kärnbränsle, förklarar Gunnar Lindgren.

12

Vill inte bli diskriminerad

Det är kränkande att ålder istället för prestation har blivit en värdeindikator på hur länge det anses lämpligt att jobba, menar Margareta Hanning.

18

El Mago

Ingmar Söhrman, till vardags professor i romanska språk, kan trolla fram ett ägg ur sin magiska påse.

Redaktionen: Vad kommer GU att vara om tio år?

SÄLLAN HAR VÅL DISKUSSIONEN om universitetets roll varit så brännande som nu. Undrar vad det kan bero på? Vid seminariet *Att styra eller styras* i Vasaparken den 11 januari menade universitetskansler Lars Haikola att högskolans nya autonomi är paradoxal: å ena sidan får universiteten bestämma alltmer själva, å andra sidan tvingar finansieringssystemet fram likheter som ingen egentligen vill ha. I en tid av profilering och marknadsföring drar alla åt samma håll. Frågan är om GU kan välja en

egen väg och inte bara premiera rankingslistor och artiklar på engelska. Gunnar Falkemark påpekade att alla stora forskare inom humaniora och samhällsvetenskap (som till exempel Michel Foucault och Zygmunt Bauman) har skrivit tjocka böcker, ofta inte på engelska. Vad har det för betydelse om GU klättrar några pinnhål på en rankingslista? Kommer det att öka livslängden och glädjen för rektor och för våra ledande forskare?

Panelen fick frågan om hur GU kommer att vara om tio år. Då svarade

Krista Varantola, som sitter i GU:s rådgivande organ, att man i alla fall får hoppas att det fortfarande kommer att vara Göteborgs universitet och inte Lunds. Du kan läsa ett referat av debatten i den engelska pdf-tidningen (<http://issuu.com/universityofgothenburg>). Fast allra enklast är om du "gillar" oss på Facebook, där den digitala versionen publiceras först.

Ett tecken i tiden är kanske att detta nummer av GU Journalen innehåller mycket debatt, hela fyra

sidor, vilket vi förstås är väldigt glada för. Flera av inläggen handlar om vart universitetet är på väg, exempelvis när det gäller frihet och kollegialitet. I möjligaste mån försöker vi få plats för replikskiften i samma nummer, men ibland är det omöjligt av utrymmesskäl. Men vi uppmanar er att fortsätta debatten. Även om läsandet glider över i digitala kanaler tror vi att många fortfarande vill läsa tidningen på papper.

REDAKTIONEN

Forskarutbildning i tiden?

De är nöjda eller mycket nöjda med både forskarutbildningen och dagens arbete, men sämre ställt är det med anställningsvillkor och rörlighet. Det visar en undersökning om vad disputerade tycker om sin forskarutbildning.

Men rustas GU:s doktorander verkligen för en framtida arbetsmarknad?

I **GÖTEBORGS**DOKTORER har cirka 100 disputerade besvarat frågor om sin forskarutbildning och tiden efteråt. Det är den första övergripande undersökningen i sitt slag vid Göteborgs universitet.

– Avsikten är att följa upp hur forskarutbildningen fungerar, att få veta om utbildningen motsvarat förväntningarna och att få kunskap om var de tagit vägen efter disputationen, säger utredare Anna Clara Stenvall på avdelningen för analys och utvärdering.

På det hela taget är resultaten positiva. Över 80 procent är nöjda eller mycket nöjda med forskarutbildningen och tycker att den har bidragit till den personliga och yrkesmässiga utvecklingen. Doktorerna upplever också att de har stor nytta av utbildningen i sitt nuvarande arbete.

Att forskarutbildningen leder till goda arbetsutsikter, bekräftas av undersökningen: 94 procent förvärvsarbetar idag, på hel- eller deltid. De flesta jobbar inom universitets- och högskolesektorn.

– De som har varit ute längre tid på arbetsmarknaden har också etablerat sig i större utsträckning, konstaterar Anna Clara Stenvall.

PROREKTOR Lennart Weibull, som är ordförande i Forskarutbildningsberedningen, gläds över att det har gått så bra för doktorerna.

– Det är väldigt roligt att se att så många idag har jobb och har gått vidare till universitet och högskolor, trots att vi under den här perioden utbildade många doktorer. Det är också positivt att så många är förhållandevis nöjda med utbildningen.

Lennart Weibull menar att samhället utanför högskolan skulle vinna på att utbilda ännu fler doktorer.

– Om vi kunde avdramatisera forskarutbildningen och visa på dess nytta, då skulle det också bli lättare för disputerade samhälls-

FOTO: JOHAN WINGBORG

Om man ska utvecklas i den tuffa akademiska världen måste man få utbildning i till exempel att driva projekt, säger Mahssa Karimi och Eva Jonson.

vetare och humanister att få jobb utanför akademien. Det skulle också leda till mer samverkan mellan universitetet och det omgivande samhället.

Trots positiva resultat påpekar Mahssa Karimi på Göteborgs universitets doktorandkommitté (GUDK) och Eva Jonson på Göteborgs universitets studentkårer (GUS) att det fortfarande finns mycket kvar att göra.

ATT ENDAST 58 procent av doktoranderna upplever att den fysiska arbetsplatsen fungerar väl är inte tillräckligt, menar doktorand Mahssa Karimi.

– Vi misstänker att det varierar stort vid olika fakulteter men vi anser att alla doktorander bör ha tillgång till en god arbetsmiljö,

med dator, kontorsmaterial och telefon under hela utbildningen.

Dessutom är var femte missnöjd med handledningen, vilket oroar Eva Jonson.

–Handledning är en av de viktigaste delarna av doktorandutbildningen, säger hon. Att dessutom endast 12 procent tycker att karriärvägledningen fungerar väl visar på hur svårt det kan vara för doktorander att få delta i nationella och internationella konferenser och ta del av kunskapsutbytet som sker på sådana tillställningar.

Det finns dock vissa skillnader mellan fakulteterna, inte minst när det gäller hur nöjda doktorerna har varit med forskarutbildningen. I topp ligger Utbildningsvetenskapliga

och Samhällsvetenskapliga fakulteterna. I botten hamnar Humanistiska fakulteten där 73 procent har varit nöjda med sin forskarutbildningstid.

Henrik Björck, som är vice-dekan för forskarutbildningen på Humanistiska fakulteten, har inget bra svar på vad det kan bero på.

– Det är inga stora skillnader, men jag misstänker att det är en högre andel här som antagits enligt det gamla systemet. Sedan dess har vi genomfört stora förändringar av forskarutbildningen och enligt vår senaste doktorandenkät är dagens doktorander mer nöjda än tidigare.

FÄRDIGHETER som stärkts i utbildningen är exempelvis förmågan att kritiskt granska och bedöma ny kunskap, följa kunskapsutvecklingen inom det aktuella området samt att genomföra kvalificerade forskningsuppgifter.

Däremot höjs kritiska röster mot bristande anställningsvillkor och låg lön. Det kommer inte som en överraskning för Lennart Weibull:

– Nej, det reflekterar den situation som har varit. Det är redan åtgärdat genom införandet av doktorandlön, även om det inte får fullt genomslag förrän 2015.

Ett annat resultat är att många doktorer saknar generella kunskaper om bland annat budget, projektledning och omvärldsanalys. Lennart Weibull menar

»Generella kunskaper borde vara mycket starkare och utgöra en del i forskarutbildningen«

MAHSSA KARIMI

”

att det en fråga som universitetet jobbar med idag, inte minst genom att erbjuda färdighetskurser i till exempel projektledning. Men ibland är det en svår avvägning mellan behovet av fördjupade ämneskunskaper och mer generella färdigheter, påpekar han.

– Forskarutbildningen ska vara universitetets spetsutbild-

ning och därför är det oerhört viktigt att vi är ämnesmässigt starka. Att det kan se ut olika ut på fakulteterna måste vi ha full respekt för.

GRUNDPROBLEMET är, enligt doktorandkommittén, att doktoranderna inte i tillräckligt hög grad förbereds för en karriär utanför högskolan.

– Generella kunskaper borde vara mycket starkare och utgöra en grundläggande del i forskarutbildningen. Det behövs när forskarna väl kommer ut på arbetsmarknaden, både inom och utanför akademien. För att driva forskningen framåt bör man kunna samarbeta med andra forskargrupper och lära sig att söka forskningsmedel och stipendier. Forskningen är inte gratis. Om man ska utvecklas i den akademiska världen, vilket är en tuff värld, måste man få utbildning i hur man ska driva projekt, säger Mahssa Karimi.

DESSUTOM BEKRÄFTAR undersökningen något många har haft på känn. Hela 72 procent av dem som söker in på forskarutbildningen har läst grundutbildningen vid GU. Av dem som jobbar kvar inom högskolesektorn är 64 procent kvar på GU.

Är den låga rörligheten ett problem?

– Det ser såvitt jag kan bedöma likadant ut på Lunds och Uppsala universitet. Det vore givetvis önskvärt med mer rörlighet, men det behöver inte alltid enbart vara negativt att man är kvar vid sitt lärosäte. Dessutom finns inte sällan sociala faktorer som motverkar rörlighet. Om vi skulle premiera en intern sökande framför en mer kvalificerad extern kandidat, då vore det ett allvarligt problem. Det måste vara kvalitet som räknas, säger Lennart Weibull.

ALLAN ERIKSSON

GÖTEBORGSOKTORER

Under våren 2011 genomfördes undersökningen *Göteborgsdoktorer* som riktade sig till alla som tagit en doktorsexamen vid Göteborgs universitet mellan 2003 och 2008. 73 procent svarade på enkäten. Sent i höstas presenterades resultaten och under 2012 kommer en universitetsövergripande slutrapport. Tanken är att undersökningen ska genomföras vart tredje år.

Anna Clara Stenvall uppmanar doktoranderna att besvara enkäten. Den tar bara 20 minuter att fylla i.

FOTO: JOHAN WINGBORG

Nu har doktoranderna chans att påverka

Hur är din forskarutbildning? Höga krav och mycket undervisning eller bra handledarstöd och oerhört utvecklande?

Nu har du chansen att påverka. Det är nu dags för den stora undersökningen om GU:s doktorander.

JOSEFINE STERNVIK på avdelningen för analys och utvärdering är undersökningsledare för enkäten som nu skickas hem till samtliga doktorander inskrivna på forskarutbildningen – sammanlagt 2 500 personer.

– Syftet är kort och gott att förbättra forskarutbildningen. Tack vare undersökningen kommer vi att få ett bra underlag för åtgärdsbaserade beslut vad gäller de gemensamma målen för forskarutbildningen. Dessutom uppmärksammas skillnader mellan fakulteterna som vi hoppas leder till fortsatt förändringsarbete vid respektive fakultet.

Den förra undersökningen gjordes 2007.

– Det har skett stora förändringar sedan dess. Vi vill ta reda på vad som har hänt under den här tiden, säger Josefine Sternvik.

EN STOR DEL AV frågebatteriet är samma som tidigare, men alla frågor om arbetsmiljö har rensats bort eftersom de ingick i den stora arbetsmiljöbarometern från i höstas. Dessutom är enkäten betydligt mindre omfattande än den förra. Den innehåller totalt 40 frågor och tar uppskattningsvis 20 minuter att fylla i.

– Vi har gjort en stor översyn av alla

frågor och har haft god hjälp med att utforma frågorna av doktorandkommittén och aktiva doktorander vid olika fakulteter, säger utredare Anna Clara Stenvall som också arbetar med enkäten. Den är indelad i frågeområden som bland annat handlar om vägen in på forskarutbildningen, allmänt vad man tycker om den och vad man har för förväntningar på tiden efter utbildningen. Några exempel på specifika frågor är:

- Har du en individuell studieplan?
- Hur nöjd är du hittills med din forskarutbildning?
- Hur såg din arbetssituation ut hösten 2011?
- I vilken utsträckning har du hittills presenterat din forskning på seminarier, deltagit i vetenskapliga konferenser, undervisat eller handlett studenter?
- Skulle du rekommendera andra att läsa den forskarutbildning som du går?

DESSUTOM FINNS DET utrymme att ge förslag till förbättringar.

Sammantaget kommer undersökningen att ge en god bild av forskarutbildningen, vad som fungerar bra och vilka som brister som finns, menar Josefine Sternvik.

– Fördelen med den här undersökningen är att den riktar sig till alla. Resultatet kommer delvis att kunna jämföras bakåt i tid, med undersökningen från 2007, men också med Lunds universitet och Uppsala universitet.

Ingen ska behöva känna någon oro för att svaren ska kunna spåras till enskilda individer.

– Alla svar är anonyma och vi kommer endast att redovisa materialet på ett sådant sätt att det inte går att dra några slutsatser om vem som svarat vad. Man kan verkligen säga sin mening, exempelvis om relationen till handledaren, påpekar Anna Clara Stenvall.

NU HOPPAS DE att så många som möjligt tar vara på tillfället att fylla i enkäten.

– Doktorander har mycket att göra och är därför en svår grupp att nå. Besvara enkäten på en gång, vänta inte, uppmanar Anna Clara Stenvall.

Förhoppningen är att resultatet av undersökningen ska kunna presenteras i slutet av våren.

Läs mer: www.analys.gf.gu.se

ALLAN ERIKSSON

GÖTEBORGSOKTORANDER

Göteborgsdoktorander 2011/12 skickas hem till samtliga doktorander antagna till forskarutbildningen 1998-2010 i mitten av februari. Man kan fylla i en pappersenkät eller svara på webben. Dessutom finns det en engelsk webbversion för doktorander som inte talar svenska.

Ett hårt slag mot små språk

Humanistiska fakulteten har varit ensamt i Sverige med högre utbildningar i nederländska och bulgariska. Nu ställs undervisningen in i dessa och ytterligare fem språk.

Från att ha legat i topp när det gäller utbud av språk hamnar Göteborgs universitet nu sist bland de större lärosätena.

INDRAGNINGARNA innebär att 148 helårsstudenter försvinner, vilket är drygt 10 procent av studenterna vid institutionen för språk och litteraturer. Bland de ämnen som läggs på is finns nederländska, som funnits vid GU sedan 1973 och haft forskarutbildning fram till 2007.

– Vi var det enda lärosätet i Norden med kurser i nederländska upp till kandidatnivå, förklarar universitetslektor Mona Arfs. Fördjupningskursen gavs som distanskurs och fick därför även studenter som inte kunde komma vidare vid övriga lärosäten i Norden.

HON DISPUTERADE för några år sedan just för att höja kvaliteten i ämnet som nyligen fick externa medel från Vetenskapsrådet.

– Blir min forskningsanknutna undervisning sämre för att vi bara är två disputerade lärare i nederländska eller för att jag har 15 studenter i gruppen och inte 30? Snarare tvärtom väl? Nederländska staten har dessutom erbjudit sig att finansiera en professur som skulle delas med Stockholms universitet; vi lektorer har under många år rest mellan städerna och undervisat hos varandra. Fakulteten har dock inte accepterat det erbjudandet, vilket är synd eftersom det skulle innebära att ämnet fick den kompletta miljö som krävs och dessutom kunna fortsätta sitt nära samarbete med Stockholm.

Också kurserna i bulgariska, som funnits sedan 1975, försvinner.

– Enligt analysen har bulgariska en disputerad lärare med hög

Gunhild Vidén

lärarkompetens, men liten utbildningsvolym och endast en tillsvidareanställd lärare, berättar docent Antoaneta Granberg.

Nu har våra studenter ingenstans att ta vägen eftersom det inte finns kandidat- eller masterexamen i bulgariska någon annanstans i landet.

Sex språk är under utredning. Hit hör de klassiska språken: latin, grekiska och fornkyrkoslaviska.

– Fornkyrkoslaviska är ett starkt forskningsämne som har fått externa bidrag från Vitterhetsakademien och Vetenskapsrådet samt nyligen 5 miljoner kronor från Riksbankens Jubileumsfond, förklarar Antoaneta Granberg. Eftersom Göteborgs universitet är det enda lärosäte i Norden som ger kurser i ämnet på grund- och avancerad nivå, hoppas jag att det får vara kvar. Fornkyrkoslaviska är lika viktigt för slaviska språk som latin för de romanska språken.

OCKSÅ FÖRBEREDANDE kurser i tyska, franska, spanska och italienska har ställts in. Istället har fakulteten inlett ett samarbete med Folkuniversitetet.

– Men studieförbunden har inte samma lärarbehörighetskrav som skolorna, och ger kanske inte utbildningar som ens motsvarar gymnasiet, påpekar prefekt Gunhild Vidén. Våra kurser var just universitetsförberedan-

de. Dessutom kan man läsa språk av många skäl. Exempelvis vill musikstuderande ofta orientera sig i italienska och för ekonomer som inriktar sig på Tyskland kan det vara bra att också kunna lite nederländska. I flera andra språk, som japanska och kinesiska, krävs ju inga förkunskaper, inte heller i ämnen som filosofi eller vetenskapsteori.

Men är det inte viktigt med hög kvalitet på universitetsutbildningar?

– Vi har högre kvalitet än vad som framgår i utredningen, exempelvis ämnesövergripande forskarkollegier där också småspråken medverkar, påpekar Gunhild Vidén. Flera av de adjunkter som undervisat i de ämnen som nu ställs in är dokto-

»Den springande punkten är om GU vill vara med och ta nationellt ansvar för att mindre språk fortsätter finnas ...

GUNHILD VIDÉN

rande; undervisningen saknar alltså inte forskningsanknytning bara för läraren ifråga har en viss titel i sitt förordnande. Utredningen har heller inte beaktat att våra lärare ofta har kompetens i fler än ett språk, vilket innebär att vi borde kunna ha bredare ämnesbeskrivningar. Vi har till exempel numera en professor i romanska språk istället för spanska, vår professor i arabiska skulle lika gärna kunna ha semitiska språk som sitt ämne och vid de flesta lärosäten finns en professor i slaviska språk, snarare än i ryska.

Flera av institutionens lärare har nu sökt jobb på andra lärosäten.

– Den springande punkten är om Göteborgs universitet vill

”

vara med och ta nationellt ansvar för att ”mindre” språk fortsätter att finnas som akademiska ämnen, så som landets övriga universitet gör, eller om man ska tillämpa en strikt marknadsekonomisk aspekt och bara erbjuda språk som har tillräcklig kvantitet för att bära upp en större miljö, förklarar Gunhild Vidén. Det är kanske orimligt att utbilda exempelvis 100 personer i polska varje år, men 10 är kanske rimligt med tanke på att polska ju utgör ett av de större ”nya” språken i den västsvenska regionen. Sådana diskussioner har över huvud taget inte förts vid fakulteten.

EVA LUNDGREN

ILLUSTRATION: KICKI EDGREN NYBORG

MINSKADE UPPDRAG

Humanistiska fakulteten har fått ett minskat uppdrag med 70 helårsstudenter för budgetåret 2012, dessutom omfördelades 78 helårsstudenter till nya program. Dessa besparingar har lagts på institutionen för språk och litteraturer. För 2013 är ytterligare indragningar aviserade. I följande språk har undervisningen ställts in: bosniska-kroatiska-serbiska, bulgariska, tjeckiska, polska, slovenska, nederländska och hebreiska.

Följande språk kommer att utredas ytterligare: italienska, ryska, somaliska, grekiska, latin och fornyrkoslaviska. SWOT står för strengths, weaknesses, opportunities, threats.

Göteborgs universitet erbjuder än så länge 12 språk, förutom de skandinaviska. I Umeå finns cirka 13 språk, i Lund cirka 15, i Stockholm cirka 20 och i Uppsala omkring 40 olika språk.

Kvaliteten är dålig

För låg kvalitet. Det är skälet till att många språk läggs på is, menar Humanistiska fakulteten. – Vi måste anpassa vårt utbud efter våra förutsättningar och studenternas efterfrågan. Och alla studenter har rätt till forskningsanknuten undervisning, påpekar vicedekanen.

Christina Thomsen Thörnqvist

DET VAR EFTER EN SWOT-analys som fakulteten kom fram till att flera ämnen håller för låg kvalitet. Det gäller främst de många småspråk som fram tills årsskiftet getts vid institutionen för språk och litteraturer. Det finns lärare med rätt att examinera i nederländska och bulgariska men kompletta miljöer saknas i flera fall och många ämnen har få studenter.

– Kraven på att all undervisning är forskningsanknuten och att det finns vetenskaplig kompetens för att examinera studenterna kan fakulteten inte kompromissa med, menar vicedekan Christina Thomsen Thörnqvist. Om språkinstitutionen har för många språk för att möta det kravet är lösningen inte att se genom fingrarna med att vi inte följer lag och förordning utan att anpassa utbudet efter våra förutsättningar och studenternas efterfrågan.

DET ÄR INTE AV ekonomiska skäl fakulteten drar ner, påpekar hon. Istället handlar det om att se över kvaliteten. Att det i princip bara är språk som drabbas är en tillfällighet.

– I arbetet med att säkra kvaliteten kan institutionstillhörigheten aldrig vara styrande. Jag skulle vilja vända på det och säga att sett ur hela fakultetens perspektiv vore det tvärtom oräddigt att inte ställa samma krav på vetenskaplig kvalitet på alla delar av verksamheten.

Enligt språkinstitutionen har analysen dock inte tagit hänsyn till viktiga faktorer som att man börjat ge forskarkollegier där också småspråken bidrar samt att ämnen kan definieras på flera sätt; exempelvis skulle semitiska språk kunna vara ett enda ämne istället för arabiska och hebreiska.

– Att lärarna delas in i forskar-

kollegier och har gemensamma seminarier i olika konstellationer säkrar inte forskningsanknutningen på grundutbildningen, påpekar Christina Thomsen Thörnqvist. Och att det finns en professor i exempelvis arabiska säkrar inte forskningsanknutningen i övriga semitiska språk om den personal studenterna möter i hebreiska är en odisputerad adjunkt. Att en lärare har kompetens i flera språk innebär inte per automatik att man har den vetenskapliga kompetens som krävs för examination och det är något vi som myndighet är skyldiga att säkra.

CHRISTINA THOMSEN

THÖRNQVIST menar heller inte att fakulteten sagt nej till nederländska statens erbjudande om en professur.

– Men det är problematiskt att professuren i så fall skulle delas mellan flera lärosäten i Norden. Eftersom en förutsättning för satsningen är att professorn inte bara finns på pappret utan verkligen deltar i undervisningen, är detta svårt att lösa praktiskt.

Också förberedande kurser i skolspråk tas bort. Ett skäl är att ganska få studenter går vidare från den förberedande kursen till grundkursen.

– Men det ingår heller inte i universitetets uppgifter att dubbla gymnasiet utan att bygga vidare på det, påpekar Christina Thomsen Thörnqvist. Och visst finns det studenter som söker sig till oss för att komplettera annan utbildning men även de har rätt till forskningsanknuten undervisning. Och kompletteringar bör givetvis inte ske på förberedande nivå utan på grund- eller avancerad nivå, så att dessa kurser kan ingå i en examen.

EVA LUNDGREN

GU får indisk gästprofessur

Göteborgs universitet är det tredje lärosätet i Norden som får en gästprofessur i Indian Cultural Studies, bekostad av indiska staten.

– Professuren ska fördjupa det redan livliga samarbetet mellan forskare i Sverige och Indien, förklarade ambassadör

Ashok Sajjanhar som tillsammans med rektor Pam Fredman tisdagen den 20 december skrev under avtalet.

Det är Åke Sander, professor i religionsbeten- devetenskap, som med sitt projekt *Go: India*, varit drivande när det gäller professuren som kommer att fungera som en stafettpinne och först gå till Humanistiska fakulteten. Sedan övergår professuren till Handelshögskolan, Samhällsvetenskapliga och till slut Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Indier som kommer till Sverige imponeras av effektiviteten, den tekniska nivån och det välutvecklade miljötankandet, berättade Ashok Sajjanhar.

– Vi kan i vår tur erbjuda ett ambitiöst folk som arbetar hårt för en bättre framtid. Indien är världens största demokrati med världens näst snabbast växande ekonomi.

Indien är också ett land som anstränger sig för att ta ansvar för miljön.

– Att tillväxt nödvändigtvis är miljöfarligt är inte sant. Tvärtom finns det ingen värre miljöförstörelse än att låta människor leva kvar i fattigdom, menade Ashok Sajjanhar.

Stöld av varor polisanmäls

En medarbetare på serviceavdelningen är misstänkt för stöld och har blivit polisanmäld av universitetet. Personen har erkänt att hon har stulit sammanlagt 49 flaskor vin och öl samt 40 flaskor julmust till ett värde av 6 685 kronor.

Medarbetaren har på egen begäran valt att sluta.

Ersättningen höjs

I år höjs friskvårdsersättningen till 2 000 kronor. Det är en av nyheterna i den nya friskvårdspolicyn vid GU.

Tidigare fanns en regel om att man måste ha varit anställd i minst sex månader för att kunna få ersättning för motion, men efter kritik från Skatteverket har den regeln slopats. Men annars är det inga större förändringar. Den stora nyheten är att beloppet höjs från 1 500 kronor till 2 000 och att även sjuk- och föräldralediga har rätt till bidrag.

– Det är en anpassning till dagens kostnadsläge, det var ett tag sedan beloppet höjdes, säger Ulf Broberg på personalavdelningen.

Vilka kan få ersättning? I princip alla som har ett förordnande om minst 20 procent, inklusive doktorander med utbildningsbidrag. Däremot omfattas inte timarvoderad personal.

Enligt Skatteverkets riktlinjer kan man få ersättning för "motion av enklare slag och av mindre kostnadsvärde", det vill säga gymnastik, styrketräning, bowling, bollsporter eller lagsporter. Till och med yoga, tai chi, qigong och kontorsmassage räknas dit. Men sporter som kräver dyrare redskap eller kringutrustning, som golf, segling och ridning, får man stå för helt själv.

Som tidigare har man rätt att vara ledig för motion en timme per vecka.

Krav på att alla redovisar bisysslor

Sedan i höstas måste alla medarbetare rapportera in eventuella bisysslor direkt i egenrapporteringen. Inte bara lärare, utan alla. Hittills har 40 procent gjort det.

I OKTOBER, STRAX efter GP:s avslöjanden om bisysslor, gick GU:s ledning ut med kravet att alla skulle rapportera bisysslor i universitetets administrativa system, alldeles oavsett om man har en bisyssla eller inte.

Fram till i slutet av januari i år hade 2 336 medarbetare gjort det. Lite drygt 900 uppger att de har en bisyssla. Men utifrån statistiken går det inte att utläsa hur många som är lärare.

Ulf Broberg på personalavdelningen menar att skälet till att GU nu begär in uppgifter av alla inte minst är kravet i högskoleförordningen vad gäller lärarnas bisysslor.

– Men det är också universitetets skyldighet att kontrollera att anställda inte ägnar sig åt förtroendeskadliga bisysslor.

MEN SÄTTET ATT begära in uppgifterna har inte fungerat på bästa sätt, förklarar Ulf Broberg som skyller på tekniska problem.

– Det har delvis upplevts som kontroversiellt och vi ser därför över integritetsfrågorna samtidigt som vi jobbar för att erbjuda bättre tekniska lösningar, säger han.

Ulf Broberg

– Det nya är att kräva in uppgifterna av alla, så att det inte ska råda någon tveksamhet om vem som ska rapportera och inte. Lärare måste enligt högskoleförordningen redovisa och nu begär vi det av alla, säger han.

För tillfället skickar löneenheten ut listor över bisysslor till samtliga chefer.

TROTS SKÄRPTA rutiner är det i grunden samma regler som tidigare, påpekar Ulf Broberg. Huvudregeln är att statligt anställda fritt förfogar över sin fritid. Det finns alltså en stor frihet att ta extra jobb så länge dessa uppgifter inte går ut över det ordinarie arbetet eller bryter mot reglerna om otillåtna bisysslor.

Som bisyssla räknas i princip allt som du ägnar dig åt vid sidan av din anställning som inte hänför sig till privatlivet – men oavsett om den verksamheten ger dig några inkomster.

Om man misstänker att ens bisyssla kan uppfattas som exempelvis konkurrerande är man skyldig att lämna in uppgifter till chefen. Något allmänt lagkrav på eget initiativ rapportera finns inte.

– Däremot har arbetsgivaren med stöd av lagen om offentlig anställning rätt begära in uppgifter om bisysslor för att chefen ska kunna bedöma om en sådan syssla är förtroendeskadlig, säger Ulf Broberg.

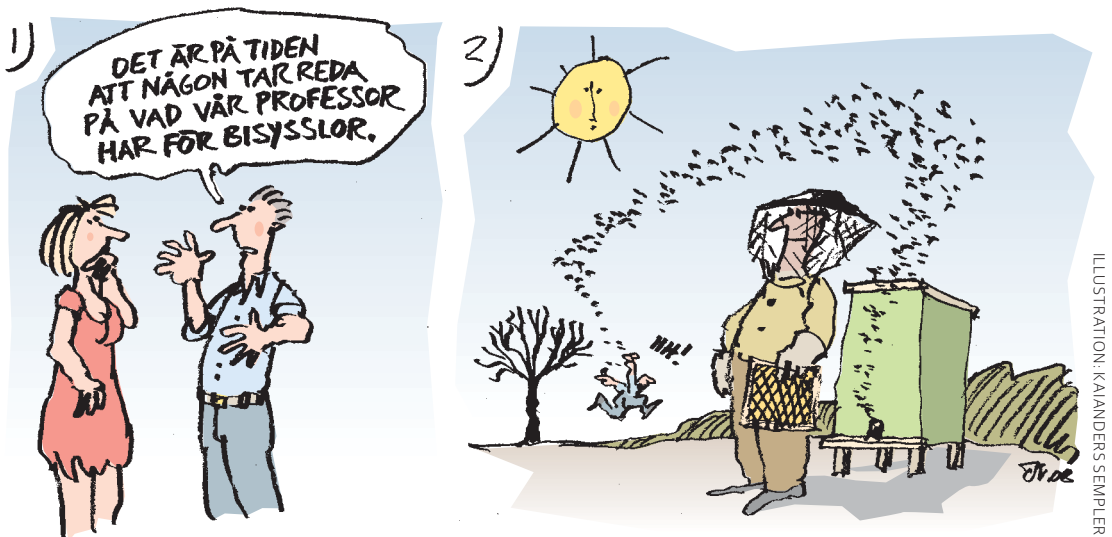
MEN FÖR LÄRARE vid universitet och högskolor är det lite friare regler för extraarbete inom sitt eget ämnesområde, vilket anses hänga ihop med den tredje uppgiften. Men kravet att rapportera är ännu tuffare. Som otillåtna bisysslor räknas sådant som definieras som förtroendeskadligt, arbetshindrande eller konkurrerande.

Samtliga bisysslor måste redovisas, även om det inte finns några, minst en gång per år, enligt universitetets regelverk.

Rektor Pam Fredman framhåller nyttan med bisysslor.

– Göteborgs universitet uppmuntrar bisysslor som leder till god samverkan med det omgivande samhället. Att rapportera in bisysslor är ett sätt att säkerställa att dessa faller inom ramen för vad som är tillåtet. Det är betydelsefullt både för oss som arbetsgivare och för varje enskild medarbetare. Därför är det viktigt att det finns ett system för inrapportering som fungerar väl, säger Pam Fredman.

ALLAN ERIKSSON

De söker jobbet

I startfältet finns fem interna sökande och en extern. Fyra män och två kvinnor kandiderar till posten som prorektor vid Göteborgs universitet, visar en sammanställning av de intresseanmälningar som kommit in.

LENNART WEIBULL lämnar sitt uppdrag som prorektor och rektors ställföreträdare den 30 juni i år, när perioden för uppdraget går ut. Styrelsen har utsett en rekryteringsgrupp som ska vaska fram en eller flera kandidater och som hörandeförsamlingen (samma som vid rektorsvalet) ska ta ställning till. Enligt planen ska styrelsen fatta beslut den 26 april.

Uppdraget som prorektor följer rektors mandatperiod.

Här är kandidaterna:

Helena Lindholm Schulz, professor i freds- och utvecklingsforskning, är idag dekan på Samhällsvetenskapliga fakulteten. Inom sin forskning har hon sysslat med frågor om nationalism och identitet, framför allt palestinsk nationalism.

Alf Björnberg är professor i musikvetenskap sedan 2000. Han disputerade 1987 på en avhandling om hur musiken har förändrats i den svenska melodifestivalen sedan slutet av 1950-talet. Han har medverkat i ett 30-tal radioprogram och är Nationalencyklopedins ämnesexpert inom populärmusik.

ändrats i den svenska melodifestivalen sedan slutet av 1950-talet. Han har medverkat i ett 30-tal radioprogram och är Nationalencyklopedins ämnesexpert inom populärmusik.

Håkan Billig är professor i reproduktionsendokrinologi vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi. Han forskar om kvinnlig reproduktion. Han har även varit huvudsekreterare vid Vetenskapsrådets ämnesråd för medicin under sex år.

reproduktion. Han har även varit huvudsekreterare vid Vetenskapsrådets ämnesråd för medicin under sex år.

Gunhild Vidén, professor i latin, är idag prefekt vid institutionen för språk och litteratur, sitter dessutom i Humanistiska fakultetsnämnden samt är internationaliseringsansvarig för fakulteten. Hon har tidigare

fakultetsnämnden samt är internationaliseringsansvarig för fakulteten. Hon har tidigare

varit professor vid Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet i Trondheim samt är ordförande för Svenska Klassikerförbundet.

Börje Haraldsson, professor i experimentell njurmedicin, är för närvarande gästprofessor vid Mount Sinai Hospital,

New York. Som vicedekan med ansvar för forskarutbildningsfrågor vid Sahlgrenska akademien arbetade han bland annat mycket för att förtydliga regelverket och öka doktorandernas rättssäkerhet.

Nils Ekelund är den ende externa sökanden. Han är professor i växtfysiologi och prefekt vid institutionen för naturvetenskap, teknik och matematik vid Mittuniversitetet. Han har ett stort engagemang för miljöfrågor. I sin forskning har han tittat närmare på hur den ultraviolette strålningen påverkar alger i våra sjöar och hav. Han har även en forskarblogg.

den ende externa sökanden. Han är professor i växtfysiologi och prefekt vid institutionen för naturvetenskap, teknik och matematik vid Mittuniversitetet. Han har ett stort engagemang för miljöfrågor. I sin forskning har han tittat närmare på hur den ultraviolette strålningen påverkar alger i våra sjöar och hav. Han har även en forskarblogg.

CITATET

» Bara för att man har möjlighet att hålla saker hemliga betyder det inte att man är skyldig att ha hemligheter. Det finns all anledning att visa mer öppenhet, det är en verksamhet med 5 000 lägenheter nära knuten till universitetets verksamhet.«

Statsvetare Jan Turvall i GP den 27 januari med anledning av hemlighetsmakeriet på SGS.

44 miljoner plus

Enligt den senaste uppföljningen hade Göteborgs universitet ett överskott på 44 miljoner kronor för 2011, vilket ligger nära höstens prognos på 40 miljoner.

– Det är inga överraskningar, utan följer ganska väl vad vi har trott, säger ekonomidirektör Lars Nilsson.

Flera fakulteter gick bättre än planerat, men Naturvetenskapliga fakulteten redovisade ett minus på 15 miljoner och Konstnärliga fakulteten gick back med 43 miljoner.

– Både konstnärerna och naturvetarna ligger i farozonen och får ta till ytterligare åtgärder om inte läget förbättras i år, konstaterar Lars Nilsson.

Förra året steg intäkterna med 3 procent och kostnaderna med 11 procent. De ökade kostnaderna beror främst på strategiska satsningar (fler anställda och satsningar på infrastruktur) samt på det nya löneavtalet.

GU har idag ett ackumulerat kapital på över 800 miljoner kronor. Även om en stor del av den reserven är låst i framtida åtaganden borde det finnas utrymme för ytterligare satsningar, menar Lars Nilsson.

– Vi har därför bett fakulteterna att komma in med en plan för hur mycket som kan användas på en gång och vad som är låst i framtida forskningsanslag.

Pam Fredman nominerad till Årets Chef 2012

GU:s rektor Pam Fredman har nominerats till ledarskapspriset Årets Chef 2012. Priset delas ut på Kompetensgalan på Grand Hôtel i Stockholm den 14 mars 2012.

Priset delas ut av tidningen Chef och syftet är "att lyfta fram och belöna goda exempel bland Sveriges chefer och sprida deras budskap om det goda chef- och ledarskapet". Övriga nominerade i kategorin Årets Chef är Lars Kry, vd och koncernchef på Proffice, och Tommy Witedal, vd på Toyota Center Göteborg/Toyota Center Malmö.

Nu i vår väljs nya chefer

Vad blir det för förändringar bland cheferna vid Göteborgs universitet? Det får vi veta i april då val av dekaner och prefekter vid samtliga fakulteter och institutioner ska vara klara.

REDAN DEN 20 februari ska Göteborgs universitets styrelse fatta beslut om nya arbets- och delegationsordningar som ska gälla från och med 1 juli 2012. Senare under våren ska, efter ett valförfarande, alla dekaner och prefekter utses. Varför då?

– Den gamla högskoleförordningen upphörde ju gälla 1 januari 2011. Istället har lärosätena fått betydligt större frihet att själva avgöra hur de vill organisera sig, förklarar projektledare Christina Rogestam. Vid GU har vi bestämt att flytta ner fler frågor till institutionsnivå. Det innebär att prefekten får större mandat att fatta beslut och arbeta

strategiskt medan dekanen och fakultetsstyrelsen får ett tydligare ansvar för frågor som rör kvalitet och innehåll inom forskning och utbildning. Eftersom chefernas arbetsuppgifter förändrats är det rimligt att genomföra val så att nu sittande dekaner och prefekter får ta ställning till om de vill arbeta ytterligare 6 år i den nya organisationen. Beredningsgrupper inom fakulteter och institutioner ska ta fram förslag på kandidater i samråd med rektor respektive dekaner. Efter att valen har genomförts kommer rektor att utse dekaner och dekanerna kommer att utse prefekterna.

UNDER VÅREN genomförs också en kompetenskartläggning bland universitetets administrativa och tekniska medarbetare.

– Syftet med kartläggningen är att synliggöra de anställdas kompetens och erfarenheter. För

individerna ges samtidigt möjlighet att anmäla intresse för annan befattning eller för kompetensutveckling. Resultatet av kartläggningen kommer att hanteras av respektive chef. En webbaserad enkät kommer att skickas ut och också här har en arbetsgrupp tillsatts för att säkerställa bästa genomförande.

KARTLÄGGNINGEN är ett led i översynen av hela den administrativa organisationen på central, fakultets- och institutionsnivå.

– Målet är att skapa ett universitet med enkla och enhetliga administrativa regler där både alla anställda och alla studenter behandlas på samma sätt, förklarar Christina Rogestam.

Alla viktigare beslut om den administrativa organisationen ska enligt planen tas för sommaren med successivt genomförande under hösten.

6000

så många bilder finns nu i GU:s bildbank. Gå till www.gu.se/bild

Evenemangen duggar tätt

i **huset Artisten** hela läsåret. Att framträda inför publik är en viktig del i utbildningen för studenterna vid Högskolan för scen och musik. Vårsäsongen är redan i full fart och programmet finns att hämta i Artistens foajé eller att ladda ner från vår hemsida www.hsm.gu.se. Där kan du också prenumerera på ett evenemangsbrev med allt som händer.

På engelska

GU Journalen har en speciell pdf-version där ett urval artiklar presenteras på engelska. Se mer på www.gu-journalen.gu.se.

FOTO: MICHAEL BOSMA

Forskningsfartyget Skagerak har hunnit bli 44 år gammalt och behöver nu ersättas av ett modernare fartyg, vilket beräknas kosta cirka 100 miljoner kronor.

Tuffa krav ställs på nytt fartyg

Modernt, ändamålsenligt och miljövänligt, det är några krav på det nya forskningsfartyg som ska ersätta Skagerak.

Förstudien har fått 2 miljoner kronor av rektor och ska vara klar sista maj.

HYTTER. mötesrum, verkstad, laboratorier, kyl- och frysrums samt ett rejält akterdäck – det är bara några av alla de förväntningar som finns på det nya fartyg som ska ersätta Skagerak som snart går i pension efter att ha varit igång sedan 1968.

– Livstiden för den här typen av fartyg är ungefär 40 år, förklarar David Turner, dekan på Naturvetenskapliga fakulteten. Det vi söker nu är en fullgod ersättare som på många sätt ska likna Skagerak men förstås vara modernare.

Bland annat måste alla miljökrav uppfyllas med god marginal. Men det nya fartyget ska också vara en säker arbetsplats, där exempelvis vinschar bör vara placerade under däck. Dessutom ska det vara ekonomiskt,

David Turner

bränslesnålt och effektivt.

Styr-, projekt- och referensgrupper är tillsatta och projektledare är Anders Backman. Till hans meriter hör att han var projektledare för

isbrytaren Oden.

– Det innebär bland annat att jag redan känner många forskare från min tid på isbrytaren och vet en del av de behov de har, förklarar han. Min uppgift nu är att samla in alla möjliga synpunkter från de olika forskargrupperna och väga skilda behov mot varandra. Fartyget ska bland annat kunna uppträda i olika havsområden och vara servicevänligt så att det är lätt att underhålla. Utmaningen är att hitta en lösning som är så allsidig som möjligt utan att för den skull bli en urvattnad kompromiss.

EN EGENSKAP ÄR i alla fall redan bestämd: fartyget ska vara cirka 40 meter långt.

– Skagerak är 38 meter och mycket längre än så får det inte vara för att komma in i Kristinebergs hamn, förklarar David Turner.

INTE BARA Göteborgs universitet ska kunna använda fartyget utan också Chalmers, SMHI och SLU. Därför finns de också representerade i referensgruppen.

Men om det verkligen blir ett nytt fartyg eller om universitetet istället köper in ett gammalt är ännu inte bestämt.

– Men att rektor avsatt 2 miljoner kronor till fartygsutredningen tyder förstås på en positiv inställning, menar David Turner. Beslut om ett eventuellt fartygsbyggande ska tas innan sommaren.

EFTERSOM UPPHANDLINGEN blir internationell är det speciella regler som gäller vilket innebär att processen kommer att ta tid.

– Men konjunkturen är nog gynnsam nu, många varv har ont om beställningar, menar Anders Backman. Det viktiga är att vi gör en

bra specifikation av våra behov så att vi inte hamnar i diskussioner efteråt om att vi borde ha gjort annorlunda.

Hur lång tid tar det då innan det finns ett nytt, välutrustat forskningsfartyg vid Göteborgs universitet?

– Jag räknar med cirka 2 år, förklarar Anders Backman. Men det är under förutsättning att allt går som planerat – och för att det ska göra det gäller det förstås att förarbetet är så väl utfört som möjligt.

EVA LUNDRÉN

SKAGERAK

Forskningsfartyget Skagerak byggdes i Hamburg 1968 och har varit i Göteborgs universitets ägo sedan 1993. Det är 38,7 meter långt och 9 meter brett och används i fysisk, kemisk och biologisk oceanografisk forskning i Östersjön och Västerhavet. Fartyget används också i undervisning på grundutbildningen.

Oklar framtid för Jubileumsfonden

Under åren har 22 miljoner kronor delats ut till forskning, med syftet att främja internationalisering. Men nu är det oklart vad pengarna ska användas till och om det blir någon ny utlysning i vår.

JUBILEUMSFONDEN bildades i samband med universitetets 100-årsjubileum 1991 genom gåvor från stiftelser, akademier, företag och privatpersoner.

– Fonden har haft en stor betydelse, säger universitetsjurist Kristina Ullgren, före detta sekreterare i fonden. Den har inneburit att lärare, forskare och administratörer har kunnat resa ut. För den enskilde har det inte varit frågan om några större summor, men för många har det varit helt avgörande för att komma till ett utländskt lärosäte.

FÖRRA ÅRET, den 30 juni, tog rektor beslut att inte förlänga mandatperioden för Jubileumsfondens råd. Sedan dess har det inte hänt mycket och några planer på att inrätta ett nytt råd finns inte, menar Peter Kim, chef på universitetsledningens kansli.

– Vi ska snarast utreda hur vi går vidare. Självklart kommer vi att följa gåvoförvaltarnas intentioner men exakt vad pengarna ska användas till och om det blir en ny utlysning i vår kan jag inte svara på idag. Som jag ser det bör vi minska på administrationen kring utlysningen, så att det blir

Monica Rosberg

idag uppgår till totalt åtta miljoner – till en stipendiefond för att subventionera kursavgifter för utomeuropeiska studenter. Men det stoppades eftersom det stred mot gåvoförvaltarnas statuter.

Sture Allén, professor emeritus, var tidigare ordförande i rådet.

– Jag vet inte vad som händer. Initiativet att lägga ner rådet kom från universitetet, vi hade andra planer, säger han.

EN GÅNG I TIDEN hade Jubileumsfonden betydligt mer pengar att dela ut, men efter att Handelsbanken lade ner Göteborgs universitets forskningsfond 2009 blev avkastningen avsevärt lägre. Från närmare 3 miljoner under de goda åren till cirka 1 miljon de senaste två åren.

Det unika med Jubileumsfonden är att en liten del, omkring 150 000 kronor, har varit reserverad för teknisk och administrativ personal. Den möjligheten går nu förlorad, befarar Kristina Ullgren.

– En era är över. Det är möjligt att det blir svårare för administratörer att söka pengar för liknande ändamål, säger hon.

smidigt och effektivt.

Förra året fanns till och med ett förslag att flytta över fondens medel – som idag uppgår

– Jag hade förmodligen inte kommit iväg utan stödet. För mig har det inneburit väldigt mycket, man får ny kunskap, nya idéer och ett stort kontaktnät. Det är oerhört stimulerande och värdefullt att komma iväg, säger hon.

Även om formerna är oklara är det klart att Jubileumsfonden lever kvar, menar ekonomidirektör Lars Nilsson.

– Men om man ska göra ett större pådrag i år, är det banne mig hög tid att komma igång, säger han.

ALLAN ERIKSSON

JUBILEUMSFONDEN

Har delat ut medel sedan 1993. Under Jubileumsfonden ligger fyra större donationsfonder, bland annat Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets gåva där fyra forskningsstipendier om vardera 50 000 kronor har delats ut till yngre nydisputerade forskare.

Under åren har flera hundra lärare, forskare och administratörer kunnat resa ut för att forska, göra studiebesök eller vidareutbilda sig vid ett utländskt lärosäte. Av totalt 100 ansökningar per gång har en tredjedel beviljats.

HALLÅ DÄR!

P-O Rehnquist ...

Till sommaren slutar du efter åtta år som förvaltningschef. Varför?

– Det enkla svaret är att mitt chefsförordnande som är tidsbegränsat löper ut. Dessutom ska vi förändra den administrativa organisationen och min efterträdare bör få vara med från början och påverka. Jag fyller snart 63 år och har varit chef väldigt länge. Det gäller att sluta i tid.

Vad är du mest nöjd med av det du utträttat?

– Det är svårt för mig att urskilja vad just jag kan ha åstadkommit. Men jag är exempelvis mycket nöjd med det goda samarbetsklimatet vi har mellan förvaltningen och fakultetskanslierna. Så var det verkligen inte när jag började.

Är det något du är missnöjd med?

– Universitetet står inför stora utmaningar framöver, konkurrensen skärps inom alla områden. Kanske har vi ägnat för mycket kraft och tid åt interna och administrativa frågor på bekostnad av strategiska utmaningar och viktiga prioriteringar i kärnverksamheten. Administrationen är trots allt och i hög grad en funktion av hur kärnverksamheten fungerar och leds.

Har din tid vid GU blivit ungefär som du förväntat dig?

– Jag visste ju vad jag gav mig in i och hade för övrigt samma befattning vid SLU innan jag kom hit. Trots den ibland kaotiska vardagen och knepiga organisationskultur vi arbetar i så älskar jag universitetsmiljön – så är det bara!

Vad ska du göra efter sommaren?

– Framför allt ta det lugnare och arbeta mindre. I mitt nuvarande jobb har jag hela tiden mängder av frågor och ofta konflikter att hantera samtidigt, stort som smått. Det ska bli befriande att kunna fokusera på färre saker och göra det mera genomarbetat. Jag är bland annat rodd av universitetspolitiska frågor och inte ett dugg orolig för att bli sysslolös. Det har redan kommit ett par förfrågningar. Dessutom har jag i yngre år varit aktiv schackspelare, till och med deltagit i SM. Nu får jag nog tid att engagera mig i den lokala schackklubben.

Vi påverkar klimatet – vad gör du?

På www.klimatavtalet.se kan du som student eller anställd vid Göteborgs universitet göra åtaganden för att minska din klimatpåverkan.

För varje person som skriver på Klimatavtalet gör Göteborgs universitet en klimatinvestering, du är med och bestämmer i vad!

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Arbetslusten går inte i pension

En siffra i personnumret, och så blir man bedömd därefter. Det är kränkande och nedbrytande, menar koordinator Margareta Hanning som inte har en tanke på att frivilligt sluta jobba.

– Mitt liv har aldrig varit bättre än nu och jag presterar mer än någonsin, säger hon.

VI TRÄFFAS EN MILD och solig januaridag på hennes arbetsplats, som ligger på plan 5 i Artisten med imponerande utsikt över en park med kastanjetrad. Rummet är ombonat och personligt inrett. På ena väggen hänger en vit ängel i papper-maché som hon har fått av en operaklass. Skrivbordet är övertäckt av pappershögar men Margareta säger att hon vet precis var allt finns.

Hon pratar mycket med yviga gester och med stort engagemang. Elegant klädd, livlig, flärdfull. Ett energiknippe, enligt en kollega.

SEDAN 2004 arbetar Margareta som internationell koordinator på Högskolan för scen och musik. Hennes huvudsakliga uppgift är att administrera utbyten med cirka 50 musikhögskolor i Europa och världen. En stor del av tiden går till att hjälpa studenter med att söka utbytesplatser och till att svara på frågor från utländska studenter som vill komma hit. Varje år reser cirka 20 ut och 30 in. Högskolan för scen och musik ligger också i topp när det gäller lärarutbyte vid GU, vilket flera framhåller är Margaretas förtjänst.

Med samma engagemang har hon under flera år drivit frågan om att få till stånd en förändrad pensionsålder. Hon tycker att Sverige är stelt och fyrkantigt, framför allt när det gäller synen på ålder. Norge är föregångsland, framhåller Margareta, där har man rätt att jobba till 70.

– I andra länder, som till exempel i USA, är det närmast en förolämpning att fråga efter ålder när man söker jobb. Det är kränkande att ålder istället för prestation har blivit en värdein-

dikator på hur länge det anses lämpligt att arbeta.

MARGARETA SÄGER att hon aldrig tidigare brytt sig om ålder. Men det blev ett bekymmer när hon närmade sig 65 och folk började fråga vad hon skulle göra när hon blev ”fri”.

– Oh, jag blev så trött på alla frågor. Jag vill inte tillbringa resten av mitt med att baka kakor, mata duvor eller att gå på konstutställningar. Låt oss få behålla rätten att arbeta, åtminstone tills vi fyllt 70. Många inom näringslivet fortsätter framgångsrikt att jobba vidare. Samma sak gäller professorer – nästan bara män – som går vidare som emeriti. Varför inte också kvinnliga administratörer?

Vad gör oss mindre arbetsdugliga den dagen vi fyller 67 om våra prestationer är optimala? undrar hon retoriskt.

När det vid 67 var dags att säga upp sig från sin tillsvidareanställning, stretade hon emot i det längsta, men fick till slut skriva på ”Anhållan om entledigande”. Hon ryser vid blotta tanken.

DET VAR OCKSÅ då hon började skriva brev till GU:s ledning, högskolans rektor, facken, Diskrimineringsombudsmannen och till regeringen – med syftet att väcka opinion. Det positiva svaret från arbetsmarknadsministern Hillevi Engström gladdde henne. Förslaget om rätt till att arbeta tills man fyller 69 år utreds just nu av Socialdepartementet och en särskild ”pensionsgrupp”, med företrädare från flera partier.

Göteborgs universitet har svarat att det inte fanns någon anledning att kringgå statliga regler och lokala avtal, så länge som nuvarande regelverk inte ”upplevs som ett hinder”.

– Jag förstår att det är ett politiskt beslut som ligger på en annan nivå, men GU skulle kunna föregå med gott exempel.

EN ANNAN HÄNDELSE som gjorde henne upprörd var inbjudan till pensionärshögtiden och minnes-

FOTO: ALLAN ERIKSSON

2012 är Europaåret för aktivt åldrande, påpekar Margareta Hanning, internationell koordinator på Högskolan för scen och musik.

»I dagarna har statsminister Fredrik Reinfeldt sagt att det borde vara möjligt att få jobba till 75 år.«

”

nålen som ges till alla nyblivna pensionärer. Firandet bojkottade hon.

– Jag blev glad för omtanken att skicka nålen till mig, men inte glad för nålen och det den står för. Nålen är ett kastmärke, en symbol för tvångspensionering, punkten när man inte bör jobba kvar längre.

Men något förbud att sluta arbeta vid en viss ålder finns inte. Arbetsgivaren kan i princip förordna en person hur länge som helst, och Margareta säger att hon har haft tur.

– Tack och lov har min chef tillåtit mig att jobba kvar, ett år i taget. Men det är helt och hållet upp till honom.

Men är det inte en risk att äldre blockerar ungdomars möjligheter att få jobb?

– Nej, det tycker jag inte. Enligt arbetsmarknadsministern

kommer alla i Sverige inom en snar framtid att behöva arbeta mer och längre för att kunna upprätthålla vår välfärd. Jag tror på en blandning av olika åldrar i arbetslivet. Det är det som är så berikande. Vi som är lite äldre är en resurs och kan vara mentorer och stötta yngre.

– Frågan ligger rätt i tiden. I dagarna har statsminister Fredrik Reinfeldt sagt att det borde vara möjligt att få jobba till 75 år.

Hon menar också att det är ekonomiskt fördelaktigt för arbetsgivaren, eftersom arbetsgi-varavgifterna minskas drastiskt efter 65.

Och hon försitter inte ett tillfälle att påverka:

– Jag gör mest nytta om jag syns och hörs.

Hon är noga med påpeka att hon har full respekt för folk som väljer att pensionera sig vid 65 eller tidigare. Det är upp till var och en.

FÖR TVÅ ÅR SEDAN var Margareta en av finalisterna till att bli ”Lyssnarnas sommarpratare” i Sveriges Radio P1 och hon tänker göra ett nytt försök.

Det finns inget som begränsar hennes liv, menar hon.

– Mitt liv är som bäst nu. Jag har erfarenhet, mod, mental och fysisk kraft att leva ett fantastiskt liv. Jag har samma fysiska och mentala förmåga idag som när jag var 40, kan exempelvis sitta i lotus, stå på händer och simmar minst 1 500 meter en gång i veckan. Jag har inte haft en sjukskrivningsdag de senaste tio åren.

HON TYCKER ATT hon är lyckligt lottad först och främst att ha fått förmånen att vara frisk.

Och hon älskar det ljuva livet, resor, god mat och viner.

Själv hoppas Margareta Hanning att hon får möjlighet att jobba några år till.

– Jag är inte beredd att begrava min professionella kunskap för att slå mig till ro med hobbyer och intressen. Dem hinner jag med ändå, till stor del tack vare den energi och inspiration jag får i jobbet.

Margareta om:

Livet:

– Livet är för kort för att man ska begränsa sig. Det är härligt att vakna varje morgon. Jag är nog en mycket lycklig människa. Det är spännande att leva. Jag är nyfiken på vem jag ska få träffa under dagen och vilka nya uppgifter och utmaningar som jag har framför mig.

GU:s omvandling de senaste 40–45 åren:

– Det har skett stora förändringar. Förr var universitetet hierarkiskt, de "gamla" professorerna och dekanerna snudd på väntade sig att man som ung studentska skulle niga. Jag kommer ihåg rynkorna mellan ledamöternas ögonbryn när jag som studentrepresentant i utbildningsnämnden reserverade mig skriftligt mot ett beslut som jag ansåg stred mot studenternas rätt till medbestämmande och likabehandling. Svenska universitet har utvecklats till att bli friare, öppnare och mindre hierarkiska jämfört med många andra europeiska länder.

– De internationella studenterna vid HSM säger ofta att de uppskattar våra lärares öppna attityd. Studenterna behandlas snarare som kollegor än som elever.

– Det finns en tendens att ge pedagogiska/vetenskapliga/konstnärliga befattningar högre status än administrativa befattningar. Jag ser funktionerna snarast så, att de förra är kött och blod i organismen, de senare skelettet – de olika delarna klarar sig inte utan varandra.

Införandet av studieavgifter:

– Det har bland annat slagit hårt mot högskolans utbildning i världsmusik. Mot tidigare 10–15 studenter från länder utanför EU/EES-området varje år är det bara 3 betalande studenter som kommit hit i år. De som kommer hit blir fantastiska ambassadörer för vår skola och för Sverige. Utbildningen riskerar att utarmas om vi inte får hit fler. Vi jobbar nu för fullt för att se om vi kan skapa stipendiemöjligheter.

MARGARETA HANNING

BOR: På landet utanför Kungsbacka.

YRKE: Internationell koordinator på Högskolan för scen och musik (HSM).

KARRIÄR: Filosofie magister i romanska språk och pedagogik, studievägledare vid institutionen för romanska språk, byrådirektör vid GU:s centrala förvaltning, administrativ ledare för dåvarande Teater- och Operahögskolan.

FÖDD: 1 maj 1943.

FAMILJ: Sambo, son 32 år och två plastdöttrar som också är i trettioårsåldern.

OANAD TALANG: "Skriver handskrivna, rätt poetiska brev, som mina vänner över hela världen säger att de älskar att få ..."

LYSSNAR PÅ: Favorit är Wagner och sedan kommer Verdi, Puccini, Rossini, Richard Strauss, Berlioz ... "Jag lyssnar också gärna på kyrkomusik, oratorier och mässor, och missar inte att gå in i katedraler när jag är utomlands, i förhoppningen om att någon övar på orgeln."

LÄSER JUST NU: "Jag läser om mina böcker av Richard Bach: *Jonathan Livingston Seagull*, *Illusions*, *The Bridge Across Forever*."

MOTTON: "Age is a state of mind." "A thing of beauty is a joy forever." "It is better to blow up than to fade away."

Med barnsligt allvar

Hon är bildkonstnär och känd för sina iscensatta foton. I höstas kom boken där hon i Europa och USA dokumenterat kapitalismens glömda platser. Nu är Annika von Hausswolff tillbaka på Fotohögskolan och undervisar masterstudenter.

- **ATT PÅ ETT HELT** unikt sätt få möjlighet att följa studenternas utveckling, det är rikedom med att jobba här, säger Annika von Hausswolff.

I ett par år har hon varit adjungerad professor vid Högskolan för fotografi. Men under förra läsåret tog hon tjänstledigt för att arbeta med boken *Avgrunden*. I den skildrar hon och författaren Jan Jörnmark hur den globala arbetsmarknaden flyttade till Östasien.

De har rest i både Europa och USA och Annika von Hausswolff har med sina foton dokumenterat vad de sett. Det är platser som kapitalismen glömde där endast ruinerna vittnar om vad som en gång varit.

- Det var Jan Jörnmarks idé att vi skulle resa ut och dokumentera de här platserna. Han ville skriva om globaliseringen och dess processer och effekter. Jag tackade ja, jag tyckte det lät jätligt spännande, säger Annika von Hausswolff.

JAG TRÄFFAR HENNE en fredagseftermiddag i det gamla tegelhuset på Storgatan i Göteborg med inskriptionen "Chalmersska Institutet" där Högskolan för fotografi har sina lokaler. Samma dag har hon suttit i en morgonsoffa hos TV 4 i Stockholm och pratat om boken. Att det varit en lång dag märks inte på henne. Hon talar eftertänksamt och välformulerat.

- Det var en kick för mig att jobba på det här sättet. Jag brukar iscensätta mina bilder och då kommer idén först. Här var det tvärtom.

- Jag trodde nog att jag skulle jobba med bilderna inför boken och så skulle det vara "that's it". Men när jag kom in på de här platserna kände jag igen många stämningar och objekt från min egen bildvärld. Jag har

ofta strävat efter någon form av ödslighet i mina egna bilder.

Annika von Hausswolff gjorde också en utställning i Stockholm hos galleri Andrehn-Schiptjenko i början av hösten med material från resan. Hon valde ut bilder från ett antal platser som gjort stort intryck på henne, i Sverige, Kroatien och USA.

- Det är ganska arketypiska platser: ett villaområde, en skola, en kyrka, en domstol och en nattklubb. Som ett litet samhälle av tomma platser.

Det som berörde henne allra mest var en övergiven domstol i USA.

- Jag har alltid varit intresserad av kriminologi, av brott och straff, lag och förbrytelser. Att komma in i den här miljön, det var tungt. Man hade lämnat så mycket, domarstol, jurybänk och åhörarbänk. Polisrapporterna låg kvar i arkivskåpen. Jag kunde inte förmå mig till att gå fram och läsa dem. Det kändes så symboliskt, en domstol, där korsas så många aspekter av människors liv.

EN AV DE STÄDER de besökte var Detroit. Där är den gamla bilindustrin sedan länge borta. Staden har förlorat mer än hälften av sina invånare. Mängder av bostäder och lokaler gapar tomma. Husen finns kvar eftersom det är för dyrt att riva dem.

- Vi var också inne i en handfull olika skolmiljöer. Det var väldigt berörande och gripande. Där fanns stolar, skolbänkar och klädkåp, lite kladd fanns kvar på tavlan. Allt var ganska vandaliserat men påfallande många saker fanns kvar. Det finns en tung symbolik hos en övergiven skolbyggnad. Det är som om samhällets fundament rasat på något sätt.

Hennes egen resa till arbetet som

bildkonstnär och lärare på Fotohögskolan startade med punktmusiken.

Annika von Hausswolff är född och uppväxt i Göteborg. När jag frågar om hon kommer från en konstnärlig familj skrattar hon:

- Nej, oh nej, nej, nej. Mina föräldrar var spårvagnschaufförer, så jag kommer från ren arbetarklass. Jag hittade till konsten själv via musiken. Jag praktiserade på ett skivbolag som drevs av konstnärer. Tack vare dem började jag gå på utställningar och fattade absolut ingenting men tyckte det var spännande.

HON BESKRIVER SIG själv som ett väldigt nyfiket barn. Det är inte bara en slump att hon hamnat där hon är i dag, menar hon. Men kanske kunde det lika gärna ha blivit inom musiken.

- Fast jag är en ensamseglare i mångt och mycket. Så att vara konstnär passar nog mig mycket bra. Jag tror inte att jag skulle ha funkad i en grupp av musiker.

Annika von Hausswolff hoppade av gymnasiet och gick i stället på en yrkesskola, Sven Winqvists fotoskola i Göteborg.

Därefter jobbade hon ett år på Göteborgs-Posten som kopist.

- Det var ett roligt år, precis i övergången mellan det analoga och det digitala sättet att skicka bilder till redaktionen. Jag jobbade kvällen då muren föll, 1989.

Därefter sökte hon till Konstfack i Stockholm och blev antagen.

- Jag tyckte mig se en större frihet i att jobba konstnärligt. Den fotografiska världen var rätt snäv. Man skulle plåta det och det och presentera bilderna si och så. Det fanns inte så stort svängrum.

- Då var det lättare att kalla sig konstnär och göra andra projekt. Men jag har aldrig

lämnat fotografien. Ibland har jag experimenterat i andra material i kombination med fotografi, som draperier och persienner, väldigt platta saker.

Efter de tre åren på Konstfack stannade hon kvar elva år i Stockholm. Så flyttade hon med sin dåvarande man till Berlin där de stannade i fyra år. När familjen fick sitt andra barn återvände de till Göteborg.

Berlin var Annika von Hausswolff inte särskilt förtjust i.

– Jag tyckte det var jättejobbigt att bo där, Berlin passade inte mig, jag kände mig aldrig hemma. Det är en så laddad plats med tanke på allt som har hänt i form av krig, politik och muren. För att kunna känna sig hemma i Berlin måste man nog vara född där. Det var inte min historia trots att det är Europas historia.

KANSKE SPELADE DET in att hon hade småbarn under den här perioden, tror hon.

– Jag tyckte det var komplicerat att bo på ett ställe med småbarn när man inte kan språket riktigt ordentligt. Det var naturligtvis en väldigt nyttig erfarenhet. Jag kan förstå mammor som kommer hit till Sverige och inte kan språket. Vilken enorm frustration! Jag försökte lära mig tyska så klart med det var inte jättelätt.

Hon gillar att resa och se nya platser. Men lika mycket tycker hon om att komma hem och ”ha lite tråkigt”.

– Jag kanske behöver den där vardags-tristessen för att fungera. I Berlin blev det aldrig tråkigt trots att det är en överskattad stad.

I Annika von Hausswolffs presentation på Fotohögskolans hemsida står det: ”I hennes noggrant iscensatta fotografier är den mänskliga kroppen ofta närvarande eller har lämnat spår efter sig ...”

- DET ÄR SVÅRT att säga var idéerna kommer ifrån. Jag jobbar ofta mot en utställning eller ett projekt. Det är sällan som jag arbetar helt förutsättningslöst. Jag brukar ställa upp ganska enkla regler för mig själv inför varje projekt. Det kan vara ”nu ska jag bara jobba med dagsljus” eller ”bara använda blytjuss”. Det är enkla förhållningsregler som snävar in arbetet lite grann. Att vara fri konstnär kan vara väldigt fritt, lite för fritt ibland, säger hon och ler.

Men alla idéer kan inte genomföras, en del sällas bort.

– De idéer som flyter upp, de tar jag tag i till slut. De som inte återvänder glöms bort. Mitt undermedvetna har många fingrar med i spelet. Jag lyssnar på min intuition. Det har funkat hittills och kommer nog att göra det ett tag till.

Några uttalade teman använder hon sig inte av.

– Men jag är intresserad av vissa ämnen. Läser mycket psykoanalytisk litteratur. Det är den teoribildning jag känner mig mest fascinerad av.

Det är svårt att säga var idéerna kommer ifrån. Jag jobbar ofta mot en utställning eller ett projekt.

”

I hennes tidiga bilder finns naturen ofta med, trots att hon inte är så naturintresserad.

– Istället fascinerar jag av människans existens i den världen vi skapat åt oss. Och att jag ofta avbildar kvinnor har nog att göra med att jag själv är kvinna. Men jag tänker oftare på människan, på mänsklig belägenhet.

ANNIKA VON HAUSSWOLFF säger att hon är ”dödsallvarlig” i sina bilder. Det är ett allvar på ett lite barnsligt sätt, tycker hon.

– Men jag har behov av en viss humor, så ibland försöker jag peta in det.

Men efter förra årets tjänstledighet är det framför allt undervisningen som upptar hennes tid. Hon delar tjänsten som adjungerad professor med sin kollega, Lotta Antonsson.

Hon ser både positiva och negativa saker med lärarjobbet.

– Det positiva är arbetet med studenterna. Jag har väldigt lyxiga förutsättningar med små klasser på 7–8 studenter vilket gör att undervisningen blir intim och personlig. Man kommer varandra ganska nära.

Hon fungerar mest som handledare och håller sällan föreläsningar. Därutöver håller

ANNIKA VON HAUSSWOLFF

AKTUELL: Adjungerad professor vid Högskolan för fotografi. I höstas kom boken *Avgrunden* (tillsammans med Jan Jörnmark) och jurymedlem för Liljevalchs vårsalong 2012.

YRKE: Bildkonstnär.

ÅLDER: 44 år.

FAMILJ: ”Två barn och deras lillebror som är min gudson.”

BAKGRUND: Sven Winqvists fotoskola i Göteborg. Konstfack i Stockholm. Omfattande utställningsverksamhet både i Sverige och internationellt bland annat på institutioner som Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Magasin 3 i Stockholm och Hamburger Bahnhof i Berlin. Representerat Sverige på biennialerna i Venedig och Sao Paulo.

INTRESSEN: Poesi, kriminologi, psykologisk litteratur, flygkrascher.

STYRKA: Humor.

SVAGHET: ”Jag grubblar för mycket.”

RÄDD FÖR: Att störta.

FAVORITRÄTT: ”Pho. En vietnamesisk soppa, deras nationalrätt, som uttalas föö.”

SENAST LÄSTA BOK: *Salome* av Mara Lee.

SENASTE FILM: ”*Pirates of the Caribbean 4* med min son.”

FAVORITMUSIK: Neil Young.

FAVORITKONSTNÄR: Louise Bourgeois och Bruce Nauman.

hon i så kallade kritikklaser där hela gruppen träffas och går igenom allas arbeten.

– Jag handleder och plockar in andra handledare från fältet. Vi har det vi kallar ”experter”. Det är konstnärer, gallerister eller skribenter som skriver om foto och konst.

DET NEGATIVA MED lärarjobbet är svårigheten att förena det med sitt eget konstnärskap, menar hon.

– Det är komplicerat att skifta fokus från undervisningen till sitt eget skapande på kort tid. Jag tycker att man borde jobba här vartannat år i stället och då 100 procent. Det skulle vara ganska perfekt.

Vad får hon då sin inspiration ifrån?

– Från bilder jag ser, av andra konstnärskap, av historien. Jag är en bildmänniska, tänker mycket på bilder.

I dag möter vi hela tiden en ström av bilder via tidningar, tv, reklamen eller nätet.

– Ja, och det är otroligt att man trots detta fortfarande kan se bilder som man drabbas av. Men det fina med konstbilder är att de inte försöker sälja någonting, vare sig budskap eller produkter. Det är en slags befrielse.

2000 år i statlig tjänst

DEN 2 FEBRUARI förärades 74 medarbetare utmärkelsen För Nit och Redlighet i rikets tjänst. Hedersbetygelsen går till personer som antingen varit statligt anställda i 30 år eller slutat sin anställning efter minst 25 års statlig anställning.

Universitetslektor Marie Karlsson-Tuula berättade i sitt tal om hur hon samlat ihop sina tjänsteår från olika håll.

– Jag har arbetat som tingsnotarie vid för detta Mölndals tingsrätt, har varit polischef i Mölndal och var den första kvinnan i Polischefsöreningen. Jag har också varit adjungerad ledamot av Hovrätten för Västra Sverige. Det är svårt att veta vad man ska bli när man blir stor. Men till de studenter som ber om råd brukar jag svara att det viktigaste är att satsa på något som de tycker är roligt.

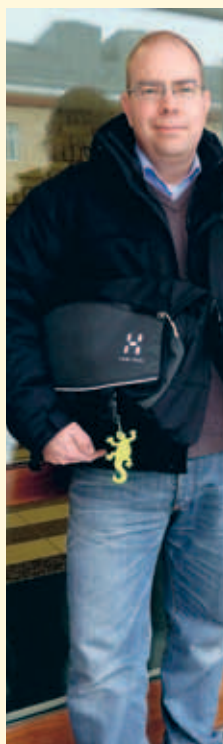
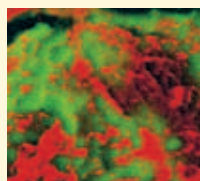
Min väska

Per Malmberg

Forskare på institutionen för biomedicin

– **Min väska är ny**, en svart Haglöfs som jag fick i julklapp av min fru. Det finns många fack att fylla. Först är det min fleece, den har jag nästan alltid med mig för att det är så fruktansvärt kallt i mitt rum. Sedan går jag aldrig långt utan min MacBook. Oftast har jag med mig e-boksläsaren så att jag har något att göra på bussen. Ficklampa för det är så mörkt där jag bor vid ändhållplatsen ute på landet. Äpple äter jag ganska ofta. Hörlurar är bra. Bild på dottern. Sedan är det mössa och vantar, det är väldigt kallt nu. Strepsil, nässprej, näsdukar och Läkerol för jag var så förkyld förra veckan. Två godispåsar från en konferens som jag var på i helgen. Usb-minne, trådlöst bredbandsmodem och en penna. Desinficerande våtservetter ingår i en barnfamiljs nödvändiga utrustning. Reklamlapp för några masspektrome-

triska saker jag ska skicka in. I min forskning avbildande masspektrometri arbetar jag med fotografering och tolkning av bilder i den världsunika metodenToF-SIMS (Time of Flight - Secondary Ion Mass Spectrometry). Metoden ger oss värdefulla upplysningar om skilda ämnens ytor i det medicinska och biologiska fältet men kan användas inom många områden för att mäta genom att väga atomer och molekyler i billacker, konst, tänder, muskler och fetter. Mina försök jämförs alltid med vävnader och celler färgade enligt gammal vetenskaplig tradition, vilket gör det möjligt att urskilja skiftande information. Den färdiga bilden blir vacker i både mönster och färg, som ett konstverk, tycker jag.

HELENA SVENSSON

I väskan
Fleecetröja, MacBook, e-boksläsare, ficklampa, äpple, hörlurar, bild på dottern, mössa, vantar, Strepsil, nässprej, näsdukar, Läkerol, godispåsar, usb-minne, trådlöst bredbandsmodem, bläckpenna, våtservetter, reklamlapp och reflex.

TEXT EVA LUNDGREN
FOTO JOHAN WINGBORG

El Mago

Han kan förtrolla flammande eld till ett fat med karameller, få spelkort att tappa färgerna och bryta sig loss från rejält låsta handbojor. Men El Mago har ytterligare ett knep. Han kan också förvandla sig själv. Då blir han Ingmar Söhrman, professor i romanska språk.

Först en liten historia:

– Den här påsen är faktiskt ett indiskt kylskåp. För att få tag på det var jag tvungen att resa till Delhi, sedan åka ytterligare 356 kilometer norrut och så ta mig uppför ett högt berg. För där långt uppe bor den gamla dam som är den enda i världen som säljer just de här kylskåpen.

Samtidigt som Ingmar Söhrman berättar, trollar han bort ett ägg från en svart påse. Inte här, inte där, men visst håller han armen mot kroppen på ett misstänkt sätt?

Just som jag tycker att jag avslöjat knepet lyfter han händelsevis armen och, nej, där finns ju ingenting.

Istället dyker ägget upp igen – i påsen.

– Här är ett knep som jag brukar använda på barnkalas, fortsätter Ingmar Söhrman och tar fram en helt vanlig stekpanna från sina gömmor. Vanlig förresten?

– Nej, det här är en trolleripanna, så det är ingen idé att försöka tricket hemma. Först tänder jag eld i pannan, sätter på locket och ... pannan är full med godis.

För tillfället har Ingmar Söhrman frack på sig. Men det går faktiskt att trolla i vanlig kavaj också.

– Eller i kortärmad t-shirt. Men det brukar publiken tycka är lite tråkigt. Det blir roligare om jag kan låtsas gömma saker i ärmarna. Och frack är förstås extra högtidligt.

Hur blir man då en duktig trollkarl?

Fingerfärdighet och bra trolleriutrustning är förstås betydelsefullt.

– Men viktigare än något annat är förmågan att skapa kontakt med publiken, betonar Ingmar Söhrman. Det ska kännas som att man har en osynlig tråd till alla åskådare, inte bara till dem som sitter längst fram. Den här tråden drar man varsamt i för att hålla fast intresset utan att släppa taget om någon.

Trolleri handlar också om att samordna ord och rörelser samt eventuell musik till en enhet.

– Det gäller att lära sig pausera och dramatisera, våga närma sig publiken och spexa lite. Förmågan att fånga en publik

Denna stekpanna är magisk. Så försök inte att trolla fram karameller ur eld hemma.

kan man dessutom ha nytta av i många andra sammanhang, inte minst som lärare. ”Vad fasen gör en sån som du på universitetet?” utropade en student en gång när jag trollade under en föreläsning, och det är nog den bästa kritik jag fått.

TROLLERI ÄR EN KONST med lång historia. Magiska apparater har hittats i lämningar från antikens Egypten och Grekland. Och trollkonster har alltid funnits med i olika cykel- och cirkussammanhang, förklarar Ingmar Söhrman.

– Men trolleri hör inte till de fina konsterna. Därför finns det ganska lite kunskap om forna tiders trollkarlar. Men i Valladolid går det faktiskt att studera magi på universitetet och i Nyköping finns ett magimuseum för intresserade trollkarlar. Karlar förresten, numera finns många duktiga kvinnliga magiker också.

Ingmar Söhrmans intresse för magi började med en trollerilåda från Buttericks som

han fick av sin far när han var barn hemma i Kungshamn. En tid senare började han ta pianolektioner.

– Vilket jag inte tyckte var så roligt. Lyckligtvis var min pianolärare trollkarl också, så vi började öva olika trick istället för skalor.

Men det var i Uppsala han verkligen började utveckla sin konst. Och det värsta prov han någonsin varit med om handlade varken om futurum exactum eller om vokativböjningar i ett utdött språk. Istället gällde det magi.

– Jag skulle tenta in till sällskapet Uppsala magiska bröder och examinator var ingen mindre än den brittiske trollkarlen Topper Martyn. Det var nervöst men gick bra.

GENOM ÅREN HAR han fått många förtrolande kontakter, bland annat i Spanien, Frankrike och England. Han är också med i Svensk Magisk Cirkel och deltar via dem i de kongresser Fédération Internationale des Sociétés Magiques arrangerar vart tredje år.

– I juli är det dags igen, denna gång i Blackpool. Då kan man köpa trick av andra trollkarlar och visa upp sig.

Trolleri är underhållning, betonar Ingmar Söhrman, och ska inte användas i några skumma syften.

– Den moderna magins fader, Jean Eugène Robert-Houdin, skickades iväg till Algeriet 1856 för att skrämma upprorsma-

kare med att fransmännen minsann besatt magiska krafter. Jag tror inte att han var särskilt road av uppdraget. Under en föreställning har trollkarlen rätt att påstå att han verkligen kan göra det omöjliga. Men utanför scenen måste man förstås erkänna att allt bara är konst och på låtsas.

Kan du alltid avslöja andra trollkarlar eller händer det att du blir lurad själv?

– För det mesta vet jag ungefär hur ett trick går till. Men jag beundrar dem som är skickliga. En gång fick jag tillfälle att hälsa på den legendariske magikern James Randi, som tog ett stadigt grepp om min hand. När jag sedan skulle titta på klockan hade visarna flyttat på sig. Hur han gjorde det där, det har jag faktiskt ingen aning om.

INGMAR SÖHRMAN

NAMN: El Mago, också känd som Ingmar Söhrman

YRKE: Professor i romanska språk, särskilt spanska

INTRESSEN: Förutom trolleri; musik och konst men också naturligtvis språk. Har bland annat översatt noveller från rätoromanska

BÖCKER: *Vägen från latinet: de romanska språkens historia* (2006); *Minoriteter i Europa* (2004), *Sverige och Rumänien* (2000); *Språk, nationer och andra farligheter* (1997); *Balkan: folk och länder i krig och fred* (1996)

Långt borta i Indien bor en gammal dam som säljer förtrollade kylskåp, berättar el Mago.

Holgersson JO-anmäler

Professor Suchitra Holgersson, som tidigare anklagades för forskningsfusk av Göteborgs universitet och Karolinska Institutet, riktar i en JO-anmälan hård kritik mot GU för att hon hotades med avsked. I september gjorde Vetenskapsrådet en helomvändning och drog tillbaka sitt utlåtande om oredlighet, vilket medförde att rektor återkallade ansökan till Statens ansvarsnämnd.

Enligt Suchitra Holgersson har rektor Pam Fredman ”överskridit både gällande regelverk och fundamentala rättssäkerhetsprinciper, liksom kravet att myndighetschefer skall vara sanningsenliga”.

JO har ännu inte tagit ställning till om ärendet ska prövas.

Nytt institut för innovation

Vid årsskiftet inrättades en ny centrumbildning vid Göteborgs universitet – Institutet för innovation och samhällsförändring. Institutet är ett universitetsövergripande centrum för forskning, utbildning och samverkan inom området innovation och entreprenörskap.

Verksamheten kommer också att ske i samarbete med avdelningen forsknings- och innovationsservice och Göteborgs universitets holdingbolag, GU Holding. Organisatoriskt tillhör den nya centrumbildningen Handelshögskolan. Föreståndare är Ulf Petrusson, professor vid juridiska institutionen, och styrgruppsordförande är prorektor Margareta Wallin Peterson.

Exjobb-poolen läggs ner

Mer än 1500 uppsatsförslag från företag och organisationer har förmedlats till GU:s studenter sedan 2002. Men efter att flera deltagande lärosäten valt att hoppa av, läggs nu Nationella Exjobb-poolen ner. Under våren kan dock företag och organisationer fortfarande lägga in uppsatsförslag. GU arbetar nu med att hitta nya och bättre system för hantering av uppsatsförslag samt även praktik- och jobbanonser. Mer information finns på www.gu.se/exjobbpoolen.se

Filmhögskolan fyller 15 år

I samband med jubileet har Filmhögskolan startat en webbsida med bidrag från tidigare och nuvarande studenter. Där diskuteras idéer och påståenden om filmens och filmandets möjligheter och begränsningar ur ett antal personliga perspektiv. Gå in på: www.filmblickar.se

Två avdelningar delar hus

I det så kallade BASF-huset, på Haraldsgatan 5, söder om Psykologen, sitter numera två av Gemensamma förvaltningens avdelningar: fastighetsavdelningen (18 personer) och stora delar av IT-avdelningen (82 anställda).

Fastighetsavdelningen lämnade sina gamla lokaler på Erik Dahlbergsgatan i slutet av oktober och IT-avdelningen flyttade från Vasagatan strax före jul.

Vi har VIKTIGA VAL ATT GÖRA

Allt faller sönder. Det är innebörden av en av fysikens grundlagar, termodynamikens andra sats.

– Det gäller även behållare med kärnbränsle, förklarar Gunnar Lindgren. Han är civilingenjör, musiklektor och miljödebattör.

Vi har mycket att tacka de fossila bränslena för, menar du. Utan olja, kol och gas hade det moderna samhället inte varit möjligt.

– Så är det. Att slaveriet kunde avskaffas i USA hänger bland annat samman med ångmaskinen. Vår civilisation har expanderat, utvecklat välstånd och demokrati tack vare fossila bränslen. Vi svenskar gör exempelvis av med lika mycket energi som om vi hade haft 350 miljoner tjänare som jobbade åt oss.

Men det blir allt mindre lönsamt att utvinna olja. Vad innebär det för vår framtid?

– Man kan dela in det tekniska samhället i tre epoker. Under den första epoken expanderade ekonomin kraftigt; vi kunde skaffa oss nya ägodelar och resa till fjärran länder. Samtidigt ökade också antalet människor på jorden och allt fler flyttade till storstäderna, som ju är beroende av transporter av livsmedel och andra förnödenheter. Denna era är bara en parentes i mänsklighetens historia och kommer snart att ta slut.

Vad händer då?

– Då hamnar vi i den andra epoken, där vi befinner oss nu: den innebär att vi börjar förstå att oljan kommer att ta slut. Oroligheterna i arabvärlden och demonstrationerna i USA beror bland annat på ökade livsmedelspriser som hänger samman med oljepriset. Också krig och konflikter i Irak, Afghanistan, Pakistan och Iran beror i grunden på att det börjar bli brist på bränsle. Ändå försöker vi hålla igång det komplicerade samhälle vi byggt upp och hoppas att ny teknik ska lösa alla problem.

– Den tredje epoken inträffar när det blir uppenbart att vi inte längre kan leva som nu. Vad som händer då beror på vilken väg vi väljer: antingen fortsätter vi envist i gamla spår. Det är djupt mänskligt

men kommer att leda till att vår moderna civilisation kollapsar. Eller så ändrar vi i grunden vårt sätt att leva och skapar resursnåla mindre samhällen där mat och energi produceras nära människorna. När jag förklarar att en viktig uppgift då kommer att bli att avla fram hästar slår människor bakut. De ser det som en tillbakagång i utvecklingen. Men det handlar snarare om att återerövra gammal kunskap.

Men det finns ju alternativa energikällor!

– Jovisst, men också de är beroende av olja! Vare sig det handlar om att göra etanol, sätta upp solpaneler eller bygga vindkraftverk måste material transporteras och bearbetas av fordon och maskiner som är oljedrivna. Med bränslesnåla motorer kan vi förlänga den tid det tar innan oljan är slut. Men så småningom sinar den ändå.

Kärnkraftverk är ett annat alternativ. Men det tror du inte heller på?

– Det finns två naturlagar som är lika grundläggande som tyngdlagen, men som vi människor ändå tror att vi kan strunta i: den ena är att energi alltid har funnits och alltid kommer att finnas. Den kan varken förbrukas eller tillverkas, bara omvandlas. Från solen får vi högvärdig energi, som kan producera mycket arbete. Allteftersom den används får den allt lägre värde. I gränssnittet mellan inkommande högvärdig och avgående lågvärdig energi kämpar livet.

– Detta leder till den andra naturlagen som säger att entropin, ordningen, ständigt ökar. Människan verkar ha ett andligt immunförsvar mot den tanken. Men även vår moderna civilisation kommer en gång att falla sönder. Reser du upp en flaggstång kommer den så småningom att falla ner, gräver du en kanal kommer den till slut att fyllas igen. Samma sak gäller livsfarligt kärnavfall. Det strider mot fysikens grund-

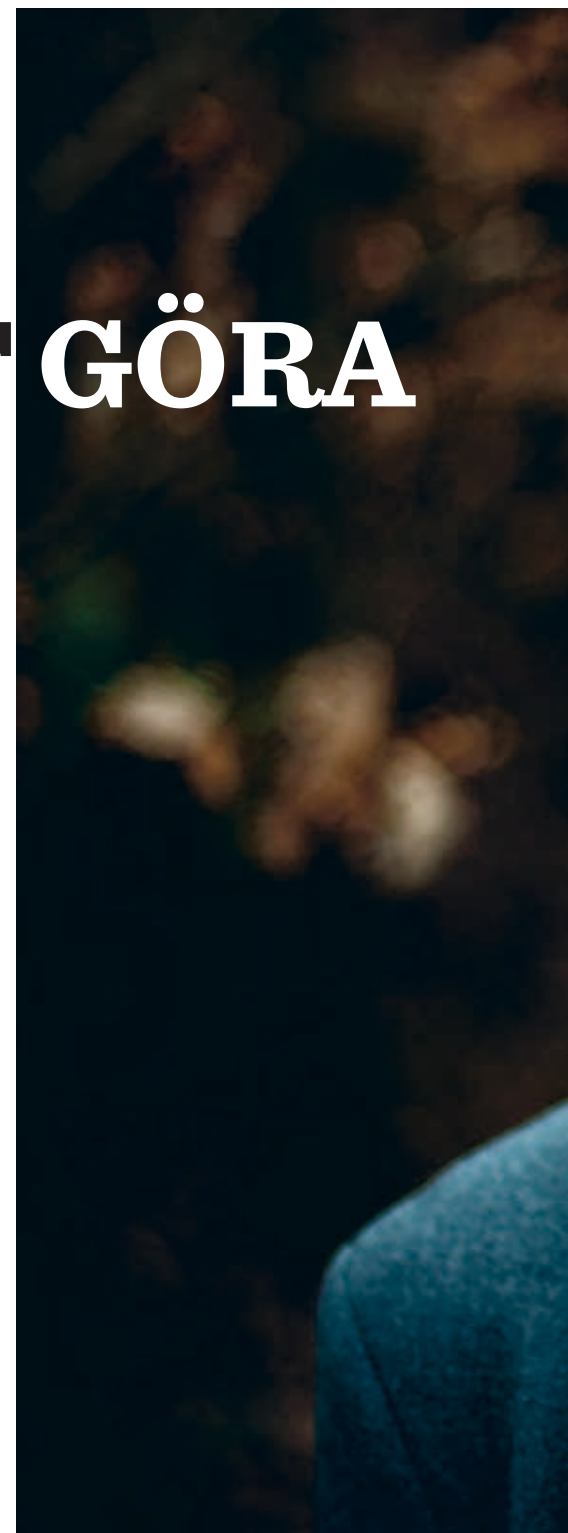
läggande lagar att kunna skapa en slutförvaring som är säker för all framtid.

Men om vi nu trots allt bortser från kärnavfallet så är väl kärnkraft en ren energikälla jämfört med de miljöförstörande fossila bränslena?

– Det där är inte riktigt sant. Eftersom kärnavfallet är så extremt farligt är det mest det som diskuteras. Men kärnkraftverk släpper också ut radioaktiva gaser i luften och radioaktivt avfall i vattnet. Det talas det mindre om.

Hur farliga är de här utsläppen då?

– Det finns det inga bra studier på. Det finns undersökningar som visar att kärnkraft inte nämnvärt ökar riskerna för cancer. Men de beräkningarna bygger i hög

GUNNAR LINDGREN

YRKE: Civilingenjör, universitetslektor i improvisation, miljödebattör

BOR: I Älvängen

FAMILJ: Fru, tre barn, två barnbarn

AV INTRESSE: Har fått flera priser och bland annat skrivit boken *Arvet: om avfall, kretslopp och framtid* (1993)

grad på data från atombomsspårningarna i Hiroshima och Nagasaki. Senare undersökningar har visat att de cancerfall som uppstod då orsakades av betydligt lägre strålningsdoser än man tidigare trott eftersom man då inte tog hänsyn till strålningsdämpande faktorer, som dimmigt väder. När denna information så småningom kom fram hade flera kärnreaktorer redan börjat byggas och det fanns inte längre utrymme för omvärderingar. Men enligt tidskriften *International Journal of Cancer* upptäcktes 2003–2007 dubbelt så många fall av barnleukemi än väntat inom en halvmil från nitton atomenergianläggningar i Frankrike. Utsträckt över en längre tidsperiod försvann överrepresentationen, men rönen väcker ändå oro. Även i Tyskland och andra länder har välgjorda studier visat på ökad risk för

leukemier hos barn nära kärnkraftsanläggningar.

Är kärnkraften det farligaste miljöproblemet?

– På sikt är det ju det men också alla kemikalier vi släpper ut kommer att leda till bekymmer. Ett exempel är slamspridningen som tvingats på jordbruket och som ökar mängden gifter i livsmedel, inte minst kadmium. I andra länder bränns avfallet och sedan kan metallerna plockas ut och återanvändas.

Framtiden verkar med andra ord ganska dystert. Är du pessimist?

– Nej, man måste vara hoppfull! Men vi borde lära oss uppskatta det som ligger nära istället för att längta bort till andra

sidan jorden. Jag drev en gång klubben Jazz Arthur där jag bland annat spelade tillsammans med den legendariske trumpetaren Harry Sweets Edison. Han berättade att han fortfarande kunde rabbla en ramsa med buffelns alla delar och vad de skulle användas till. Den hade han lärt sig av sin mormor, som var indian, och den där insikten att allt måste tas tillvara behöver vi få tillbaka.

Att få människor att ändra sitt sätt att leva verkar annars som en ganska omöjlig uppgift. Hur ska det gå till?

– Musikhögskolan fick för ett antal år sedan besök av ungdomar från Sydafrika. De var jätteimponerade av alla fina instrument, bostäderna och maten. Men efter ett tag började de längta hem. En flicka saknade värmen mellan människor och sade att svenskarna verkade vara inlindade i cellofan.

– Så fråga gärna riktigt gamla människor vad som varit viktigt i deras liv. Jag tror inte att särskilt många kommer att räkna upp alla bilar de ägt eller andra lyxiga vanor: det viktiga är att ha människor runt omkring sig som man tycker om och som i sin tur tycker om en själv. Detta mänskliga behov innebär ett stort löfte inför framtiden.

I rättssäkerhetens namn

I förra numret kritiserade Claes Martinson, docent i juridik, universitetets regelsamling för studier och den sammanblandning av juridik, politik och ledarskap som den lett till. Han beskrev vilka effekter detta haft för en av GU:s största utbildningar, juristprogrammet. I detta avslutande inlägg ger han exempel på hur denna sammanblandning inneburit raka motsatsen till den rättssäkerhet som varit ett uttalat mål med regelsamlingen.

DET FINNS EN PÅGÅENDE strävan att i rättssäkerhetens namn göra om universitetet till en myndighet i alla avseenden. Rättssäkerhet är viktigt. Det är emellertid också ett komplext begrepp. Som sådant kan det användas till mycket. Vid GU har det använts i en förödande sammanblandning av juridik, politik och ledarskap.

Regelsamlingen för studier vid GU hanteras av ett organ som kallas regelverkskommittén. I deras handläggning har det förekommit att kommitténs föredragande först uttalat sig om frågan i media (Spionen) och sedan inte bara föredragit ärendet utan också tämligen egensinnigt formulerat beslutsförslaget. Detta trots att berörd dekanus såväl skriftligen som muntligen påtalat jävssituationen. Likaså har det hänt att regelverkskommittén ställt sig bakom ett skriftligt beslutsförslag som grundades helt på anmälarnas uppgifter, det vill säga utan att de anmälda syn efterhört. Att det handlade om mycket långtgående kritik mot de anmälda var tydligen inte skäl att hålla sig till ens fundamentala rättssäkerhetsprinciper. På samma tema har det förekommit att regelverkskommittén påkallat och genomfört möten med verksamhetsföreträdare under vad som sagts vara "förutsättningslös diskussion", men ändå i efterhand behandlat dessa möten som om de utgjort möjligheten till svaromål i de konkreta ärendena.

NÄR REGELSAMLINGEN offentligt kritiserats har regelverkskommitténs ordförande besvarat kritiken med upprepade löften om möjlighet att skriva vad han konsekvent kallade "amendments" till kursplaner. Han framhöll till och med denna "lösning" framför ett elaborerat förslag till kärkollektivavtalslösning, som tillkommit efter en utredning som gjorts på uppdrag av GU:s kvalitetsråd. Skälet var att han ansåg "amendments" vara en mer "myndighetslik" lösning. När amendments sedan blev antagna, kursupplägg avvägda och kurser hade startats under dessa förutsättningar, kritiserade han emellertid förekomsten av "amendments". Detta i den juridiska fasen, vid sittande möte i beslutande nämnd.

Inget av detta hindrade emellertid regelverkskommittén från att bara några månader senare, utom ramen för regeltil-

lämpningen, ge sig själv mandatet att göra uttryckliga avsteg från regelsamlingen. Detta för en annan fakultet än den som anpassade sig till löftena om amendments. Mot bakgrund av att det också förekommit offentliga omskrivningar av reglerna är det därför tydligt att regelsamlingen hanterats som något annat än en reglering. Den utsedda regeltillämparen har utöver den regeltillämpande rollen agerat som både regelmakare och politiskt drivande i frågorna. Regelsamlingen har därmed gjorts

»Det blir ett ganska bekvämt ledarskap när man inte behöver ta ansvar för konsekvenserna ...«

till ett medel för att flytta ledarskapsfrågor till subjekt som annars antingen inte alls hanterar sådana, eller som hanterar andra ledarskapsfrågor på en helt annan nivå i organisationen. Detta utan att dessa subjekt behövt ta tillhörande ledningsansvar eftersom det gjorts i sken av juridik. Det blir ett ganska bekvämt ledarskap när man inte behöver ta ansvar för konsekvenserna, vare sig för att de anställda kan genomföra arbetet eller för att studenterna når relevanta resultat.

DIREKT BELYSANDE ÄR också det av studieregelverkskommitténs ordförande deklarerade antagandet att det görs ett stort antal överträdelse av studiereglerna, men att det bara är de överträdelse som leder till anmälningar som är aktuella att bry sig om. Den härtill hörande instruktionen till personal om att prioritera att undvika anmälningar oavsett anmälningarnas substans, är på motsvarande sätt illustrativ i all sin brist på konsekvenstänkande för såväl verksamheten som rättssäkerheten och likabehandlingen.

Sammanblandningen mellan ledarskap, politik och juridik har också visat sig i en förvånansvärd oförmåga att hålla isär vem

som skall ha mandat att göra vad. Således har det förekommit att GU:s rektor under en pågående kurs, utan föregående diskussion, givit order om ändring av kursens studieanvisningar. Såsom ordern rimligen får förstås gälla den även den av fakultetsnämnden i behörig ordning beslutade kursplanen. Samtidigt gjorde regelverkskommitténs föredragande uttalande i media (Spionen) om att kursplanen och examinationen var regelvidrig. Till följd av dessa samlade åtgärder blev det påtagligt att de 250 studenterna inte med full intensitet skulle inrikta sitt studiarbete mot kursmålen. Detta bland annat eftersom det uppstått en förväntan på att kraven skulle komma att ändras. Samtidigt kunde examinator förutse att han riskerade hård kritik om studenterna inte klarade sig i normal omfattning. Inte minst som han av ordföranden i regelverkskommittén kritiserats för elitism, trots att han och hans kollegor med sitt kursupplägg ökat genomströmningen från 70 till 90 procent. Att examinator under dessa omständigheter fick en omöjlig uppgift och att studenterna försattes i en sits där de bland annat inte kunde förutse vad som skulle hända, föreföll emellertid sakna betydelse. Inte ens när examinator, genom dekanus, framförde en vädjan till ledningen om att återställa förhållandena, fick examinator sådant stöd. Att vädjan hanterades som ett förhandlingsbud är symptomatiskt.

DET PRIS SOM studenter och personal nu betalar är högt, vilket nämnts i tidigare artikel. Att underminera examinatorns position är nämligen förödande. Faktiskt är det en del av just rättssäkerheten att så inte sker. För att studenterna skall få sin utbildning måste examinator tvärtom backas upp genom strukturer som ger examinator stöd och en någorlunda oberoende position. Som följer av denna artikel har begreppet rättssäkerhet dock använts i helt andra syften än vad som borde följa av uttrycket. I rättssäkerhetens namn går det tydligen att åstadkomma ganska mycket som är något annat än just rättssäkerhet. För studenternas och personalens skull får vi hoppas att begreppet aldrig mer används som en förevändning för att bedriva ledarskap och politik utan ansvar. Vi får hoppas att det istället används som det komplexa juridiska begrepp det är och inom ramen för sådant som lämpar sig för juridisk hantering.

CLAES MARTINSON
DOCENT I CIVILRÄTT

Denna artikel kan läsas mot bakgrund av artikeln *Allt gick inte att reglera* i GU Journalen nr 7/2011, som i sin tur hänger ihop med artikeln *Pedagogik eller rättigheter* i nr 1/2011. Dessa kan i sin tur gärna läsas utifrån artikeln *Alldeles underbart att vara universitetslärare* i nr 6/2007. Läs mer: www.gu-journalen.gu.se.

Replik: Studenterna är inte lata och bortskämda

I FÖRRA NUMRET av GU Journalen beklagar sig Jens Stilhoff Sörensen över hur finansieringsmodellen för den högre utbildningen ser ut. Han menar att den ekonomiska incitamentsstrukturen resulterar i att de dåliga karaktärsdrag som studenter har med sig från tidigare utbildning förstärks av låga krav och tillmötesgående lärare. Vi vill inte försvara det finansieringssystem som Sörensen kritiserar eftersom det skapar incitament till hög genomströmning med sänkta krav. Vi känner emellertid inte igen oss i den bild som Sörensen förmedlar av studenter och tycker att den pedagogiska grundsyn som genomsyrar hans inlägg är oroande.

DEN BILD SOM Sörensen förmedlar av dagens studenter i humaniora och samhällsvetenskap är att de är lata, krävande och känner sig kränkta för minsta sak. Han baserar dessa generaliseringar på de studenter som han undervisar. Vi kan på minst lika goda grunder berätta flera historier om engagerade och drivna studenter. Studenter som lägger ner sin själ på att fördjupa sin förståelse av Foucault eller Habermas. Vi kan berätta om

studenter som ordnar läsecirklar, diskussionskvällar och vetenskapliga föreläsningar.

Med samma goda anekdotiska bevisföring kan vi berätta att studenter har mål och visioner som de försöker förverkliga. Det finns studenter som är aktiva i ideella organisationer som Amnesty, Greenpeace och Djurens Rätt. Studenter som arrangerar fester, konserter eller kurser i feministiskt självförsvar. Vi vet att dessa studenter finns eftersom vi träffar dem varje dag både i och utanför undervisningssituationer.

VAD VÄRRE ÄR än den bild av studenter som förmedlas är den pedagogiska grundsyn som genomsyrar inlägget. Sörensen beklagar sig över att universitetet måste anpassa sin utbildning till de dåligt förberedda studenterna. Om studenterna är så dåligt förberedda som det påstås ser vi det som en självklarhet att utbildningen ska möta studenterna på deras nivå för att de ska utvecklas så mycket som möjligt. Det finns ingen anledning att ge studenterna en utbildning de inte kan tillgodogöra sig. Att studenterna inte tidigare har fått den utbildning

man kan förvänta sig är inte ett skäl för att universitetet inte ska möta studenterna på den nivå där de faktiskt är till förmån för en undervisning som ligger på en nivå där man anser att de borde vara. Även om ingen tidigare utbildning har varit av förväntad kvalitet är inte det ett argument för att universitetet ska upprepa samma misstag.

Vi menar givetvis inte att en universitetsutbildning ska vara fri från krav på studenterna. Man studerar för att lära sig. Genom examinationen ska studenterna visa att de har lärt sig det som förväntats och det som man lovar att utbildningen ska lära dem. Examinationen är alltså ett kontrollinstrument för att se vad studenterna har lärt sig och om utbildningen levererar vad den lovar. I övrigt bör man ställa sådana krav på studenterna att deras möjligheter att möta utbildningens mål maximeras.

ÄN VÄRRE ÄN den ovilja att anpassa sig efter studenternas förkunskaper är den rädsla för att gå i dialog med studenterna som Sörensen uttrycker. Det är nödvändigt för en god undervisning att man möter studenterna,

inte bara i fråga om förkunskapskrav utan också i det faktiska mötet med studenterna. Det är genom att man skapar kontakt med studenterna som man skapar förutsättningar för att de ska ta till sig det man vill förmedla. Man skapar ingen kontakt med studenterna genom att avfärda dem som en hög gnällspikar som vill få allting serverat. Om man har den attityden mot sina studenter är det inte konstigt att man inte lyckas intressera och entusiasmera dem inför vad man har att lära ut.

Vi menar att det är universitetets uppgift att ge studenterna en utbildning som ger dem de bästa möjligheterna att utvecklas och att det är studenternas och lärarnas gemensamma ansvar att studenterna tillgodogör sig den!

THOMAS HARTVIGSSON
ORDFÖRANDE HUMANISTSEKTIONEN,
GÖTA STUDENTKÅR

HANNAH SALDERT
ORDFÖRANDE SAMHÄLLSVETARSEKTIONEN,
GÖTA STUDENTKÅR

DAVID SOLBERGER
PROJEKTSAMORDNARE FÖR MENTORSVERKSAMHETEN VID HUMANISTISKA FAKULTETEN

Slutreplik: Byråkratin tar medel från undervisningen

DET ÄR GLÄDJANDE att se studentföreträdare från just samfak och humaniora reagera på mina Pr-inlägg som kort återgavs här. Jag hade ett angeläget budskap och trampade säkert på en del ömma tår. En del må rentav ha känt sig kränkta, vilket kan vara en nödvändig effekt av att lyfta fram allvaret i min tillspetsade intervention. Men det klarar ni av! Det viktiga här är inte mina eller andras känslor utan det angrepp som systematiskt pågår mot universitetet. I detta ärende har studenter och lektorer ett gemensamt intresse att kritisera politiken. Mitt andra inlägg, det om högskolan som narcissistgenerator, är inte specifikt baserat på upplevelser av egna studenter även om personliga intryck finns med i all kulturanalys. Jag har just avslutat en kurs med en ny kull överlag trevliga och intresserade studenter och de ger mig alltid något i utbyte. Men åter, det är inte känslan som är viktig för min kritik utan den serie problem som jag tog upp i mitt första radioinlägg. Här var den främsta boven finansieringsstrukturen tätt följd av politiseringen och byråkratiseringen av högskolan. Antingen tror

man att detta har konsekvenser eller så tror man det inte. Jag menar att det har allvarliga konsekvenser! En av dem är en ny form av insocialisering och skapandet av en ny typ av subjekt.

EN DEL INSTITUTIONER har större budget för administration än för undervisning. Studenter vill ha mer lärtid men en typisk grundkurs är gravt underfinansierad i timmar. De flesta lektorer arbetar utöver sina timmar för att hålla nivån uppe men detta ideella arbete är mycket svårt att upprätthålla en längre period. I tjänsterna saknas utrymme för forskning och ändå är universitetets idé att ha vetenskaplig grund i undervisningen. Samtidigt kan studenterna inte studera heltid enbart på studielånen. Kvalitetsproblemet är omfattande och regeringens senaste lösning är ytterligare administration genom en kontrollmyndighet. Denna kommer åter att förstärka byråkratin och ta medel från undervisningen. Vi vistas alltjämt i Humboldts helvete.

JENS STILHOFF SÖRENSEN
DEFENSOR HUMANITATIS

Läsarbrev: "Rätt ska vara rätt"

JAG VILL GÄRNA uppmärksamma er på en uppgift i en artikel i GU Journalen nr 7 2011/2012, som inte är helt och fullt korrekt. I artikeln om Girma Berhanu står det att Girma är "den ende disputerade afrikanen med ursprung söder om Sahara på institutionen för pedagogik och specialpedagogik...".

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik är lycklig nog att rymma ytterligare en medarbetare med samma ursprung som Girma Berhanu, nämligen Getahun Yacob Abraham, som disputerade vid samma institution i november 2010 med avhandlingen *Education for Democracy? Life orientation: Lessons on Leadership Qualities in South African Comprehensive Schools*. Getahun är visserligen inte fast anställd vid vår institution, han har terminsvisa förordnanden, samtidigt som han arbetar vid universitetet i Karlstad.

Kanske en petitess, men jag tycker att "rätt ska vara rätt".

MARIE HEIMERSOHN,
UNIVERSITETSADJUNKT PÅ INSTITUTIONEN
FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Redaktionens kommentar

STORT TACK för att du och andra uppmärksammade oss på detta misstag. Vi håller med om att det var olyckligt att det blev fel i artikeln, även om det står rätt i faktarutan. Det är extra tråkigt eftersom det har sårat Girmas kollega Getahun Abraham, men det är viktigt att framhålla att det inte är Girmas fel. Vi tar det fulla ansvaret för att uppgiften inte kontrollerades. Utan att gå in på saken i detalj kan vi konstatera att det berodde på ett missförstånd mellan Girma och journalisten. Det beklagar vi.

Ulf Molau, Deliang Chen och Thomas Sterner diskuterade inför klimatförhandlingarna i Durban under Global Week. Dessvärre hamnade Ulf Molau, till vänster, utanför bild i förra numret. Vi beklagar misstaget.

Replik: Kollegiala strukturer inte alltid en garanti

I **GU JOURNALEN** nr 7/2011 går elva ledamöter av Professorsföreningen vid GU till försvar för de kollegiala styrelseformerna. De anför att den kollegiala formen innebär att dygder som opartiskhet, intellektuellt mod, viljan att pröva och ifrågasätta, öppenhet för andras idéer och frånvaron av personliga antipatier kommer att dominera vår verksamhet. Jag är enig så långt att normer som dessa utgör universitetens livsluft. Problemet som jag ser det är ”de elvas” argument att de kollegiala styrelseformerna är en garanti för att dessa normer/dygder kommer att dominera vår verksamhet. Jag önskar att det vore så men dessvärre är jag numera tveksam. Jag uppfattar att sedan rätt länge kommer hotet mot dessa principer lika mycket inifrån akademien och forskarna själva som utifrån eller ifrån universitetsledningarna. Ett klart exempel är väl de krafter som velat ”genusmärka” all forskning och undervisning vid universiteten i Umeå, Uppsala och Lund. Min egen erfarenhet av kollegiala styrelser vid GU är att de utmärks av svårartad avundsjuka, oförmåga att bortse från egenintresse, oförmåga när det gäller att ingripa mot svårt dysfunktionella enheter och stora doser av oförmåga till förändring.

SJÄLV HAR JAG genom åren haft några småkritiska synpunkter på tre synnerligen kollegialt styrda forskningsinriktningar, nämligen den neoklassiska nationalekonomin, delar av den humanistiska forskningen och delar av genusforskningen. Inte kan jag säga att jag har blivit bemött av dessa kollegor efter de vackra principer som ”de elva” håller fram. Tvärtom har personangreppen haglat, midvisor har producerats och förolämpande personangrepp varit legio (inkluderande kommentarer från ledande genusforskare och en universitetskansler att kritik som den jag fört fram måste bero på att jag inte varit vid mental hälsa). Viljan att föra dialog har varit noll och viljan att lyssna på kritik varit obefintlig (nationalekonomerna har numera bättrat sig avsevärt, det skall sägas). När dessa kollegor blivit inbjudna till det forskningsseminarium som jag själv ansvarar för, just därför att jag hyllar de principer ”de elva” lägger i dagen, har de blivit storligen förvånade och smått förstummade (för att bara nämna genusforskningen så har bland andra Tiina Rosenberg, Eva Lundgren, Maud Eduards och Agneta Stark varit gästföreläsare vid det forskningsseminarium jag ansvarar för).

Så, jag undrar helt enkelt om ”de elva” har rätt, att dessa vackra dygder och principer faktiskt bäst värnas av kollegiala strukturer och hotas av mera makt till fakultets- och universitetsledningarna. Vad jag kunnat finna ut från vistelser vid några amerikanska spetsuniversitet och samtal med en del kollegor där i ansvarig ställning är att de utmärks av både en mycket stark linjeorganisation och starka kollegiala strukturer. Problemet vid de svenska universitet jag varit vid är att de utmärks av både svaga (och inte så lite opportunistiska) ledare i linjen och svaga kollegiala strukturer. Således, jag tror inte att detta är ett nollsummespel utan att felet hur våra svenska lärosäten är organiserade ligger annorstädes. Riktigt var vet jag uppriktigt sagt inte men det kunde vara värt en längre diskussion.

BO ROTHSTEIN
PROFESSOR I STATS-
VETENSKAP

Slutreplik

BO ROTHSTEIN HAR rätt i att vi inte har formulerat den fullkomliga lösningen. Men det var heller inte vårt anspråk. Det är lätt att hålla med om att både linjeorganisation och kollegiala strukturer behöver stärkas. Vår hållning är att problemet inte löses genom att man kör över kollegialiteten med företagsledning, något som Rothstein knappast förespråkar men som håller på att realiseras.

Docenten i statsvetenskap vid Uppsala universitet, Shirin Ahlbäck Öberg, menar att autonomiprocessen inneburit ökad politisk styrning. ”Den konstitutionella balansen mellan linjeorganisationen och det kollegiala styret har därmed kraftigt förskjutits till linjeorganisationens fördel!” skriver hon i *Det goda universitetet* (Uppsala 2011).

En diskussion av svenska lärosätens organisation välkomnas och vi ser fram emot Rothsteins fördjupade diagnos. Vi känner dock oro för att de strukturer som värnar kollegialiteten monteras ned. Det måste finnas andra vägar framåt än den vi nu vandrar.

STYRELSEN FÖR GÖTEBORGS OCH CHALMERS PROFESSORSFÖRENING

Ett laglöst tillstånd

VI VET ALLA vad lagen säger om universitetets egenart. Två huvuduppgifter enligt högskolelagen paragraf två är att ge utbildning som vilar på *vetenskaplig eller konstnärlig grund* och att bedriva *forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete*. Vidare skall ett nära *samband mellan forskning och utbildning* etableras. Det betyder att universitetet skall vara en miljö för fördomsfritt kunskapsökande, grundlig argumentation och kritisk reflexion.

Men hur väl uppfyller vi – den stora massan av lärare och forskare – i verkligheten denna praxis och dessa lagbud?

Ganska dåligt, får man nog säga.

1. Vi undervisar så mycket, i så stora studentgrupper, med så mycket GUL, kursvärdering och annan administration inblandad, att vi knappt hinner läsa in handböckerna ens när vi jobbar i helgen. Studenterna hinner inte heller läsa handböckerna, än mindre reflektera över dem. Hel- eller halvtidsstudenter de blir resultatet med nödvändighet dålig ”genomströmning” och låg ”produktivitet”, med mindre tilldelning av ”hostar” och pengar som följd. Förutsatt att vi vill upprätthålla kvalitet och nivå.
2. Vi hinner inte forska – inte ens vi som än så länge har några procent i tjänsten. Dels tar undervisning med tillhörande administration och annan kringverksamhet i mycket extra tid. Dels blir den forskningstid man förhoppningsvis lyckas rädda sönderhackad. Det går inte att forska en kvart om dagen. Man behöver sammanhängande tid – en månad, en termin, ett år. Dels förslösas all forskningstid man till äventyrs har på ansökningar om forskningsanslag. Dessa ansökningar måste anpassa såväl forskningsområde som problem och metoder efter de satsningar som forskningsråd, GU, eller annan myndighet är villig göra. Den fritt valda forskningen får stå tillbaka för den föregivet nyttigare som myndigheterna lockar med. Lägg därtill att det bara är *vissa genrer* av vetenskapliga texter som räknas. Den där artikelantologin med en kappa – den är inte mycket värd, inte ens i humanistbasen Christi. Och konferensantologin skall vi inte tala om: det är en meritnämsigt död genre. En konferens om ett starkt aktuellt tema bör
3. Ett incitament till ytterligare förstärkta lagbrott är den utlovade *konkurrensutsättningen av fakultetsmedel*. I förra numret av GU-journalen diskuterades begreppet *kollegialitet* och de skador på akademien som förlusten av kollegialiteten i den nya organisationsordningen sannolikt medför. Som framgått av både artikeln och vicedekan Henrik Björks dokumentation från arbetsgrupp B (www.vision2020.gu.se/strategiska-projekt/Organisationsarbete/dokumentation/) så består kollegialitet inte i att dunka varann i ryggen, utan tvärtom i att utsätta varandra för prestigelös och saklig kritisk granskning. Med den nya meriteringsordningen redan på institutionsnivå kommer kollegialiteten att ersättas av konkurrens med fatala konsekvenser för seminarieverksamhet och intresset för kollegornas forskning. Det blir döden för institutionen.

alltså inte resultera i en gemensam bok. I stället bör de olika bidragen spridas för vinden i olika högt rankade tidskrifter, som en intresserad eftervärld får försöka jaga rätt på bäst den kan.

DEN NYA ORGANISATIONEN tillsammans med de nya konkurrenslagarna kommer att ta död på de sista resterna av vad som en gång varit ett universitet. Detta är inte bara tragiskt utan lagstridigt.

Vi hoppas inte på återuppståndelsen av Humboldts universitet. Men vi kräver ett universitet på akademisk grund som följer sina egna grundläggande lagar och principer, utan sidoblickar på storföretagens produktionsordning.

BEATA AGRELL, MICHAEL AZAR, ANDREA CASTRO, VICTORIA FARELD, ANNA FORNÉ, TOMAS FORSER, MATS JANSSON, MARIA JOHANSEN, THOMAS KARLSOHN, INGELA WIMAN, NORIKO THUNMAN, MARTIN WIKLUND

Upphovsrätten hotad

REKTOR HAR FÖRESLAGIT nya upphovsrättsriktlinjer för Göteborgs universitet. Av förslaget framgår att GU skall ha rätt att till studenterna trycka upp och sälja en lärobok du gett ut på förlag utan ersättning till dig. Punkt 6 innehåller nämligen: "Aktualiseras tecknande av publiceringsavtal av undervisningsmaterial... måste läraren försäkra sig om att universitetets nyttjanderätt ... förblir orubbad."

GU HAR ENLIGT riktlinjerna rätt att spela in alla dina föreläsningar och spela upp dem hur många gånger som helst utan ersättning, även efter att du slutat din anställning. Detta gäller även om du inte är fast anställd. Punkt 5: "Vid upphörande av lärarens

anställning kvarstår ... universitetets nyttjanderätt ... utan att vidare ersättning till berörd lärare utgår."

Du har ingen rätt att bli informerad om att inspelningen används och du har ingen rätt att ändra den. Om du visar upp din forskning för studenterna, vilket du förstås gör, får GU också nyttjanderätt till dina forskningsresultat. Du måste också lämna över alla dina powerpoints till den GU bestämmer och den personen får använda och ändra hur mycket som helst i dessa utan att fråga dig om lov. Detta enligt punkt 4 i förslaget som anger att universitetet skall ha rätt att, utan annan ersättning än lön, använda undervisningsmaterialet, genomföra nödvändiga bearbetningar

och uppdateringar, tillgängliggöra och framställa exemplar samt därtill lagra undervisningsmaterialet.

VII SULF vid Göteborgs universitet kommer att göra vårt yttersta för att dessa riktlinjer inte antas. Vår utgångspunkt är att professorer, lektorer, adjunkter, doktorander samt andra universitetslärare grundar sin verksamhet på den så kallade akademiska friheten som anger att universitetsläraren själv skall få välja forskningsproblem, såväl rörande ämne som metod, och utforma sin undervisning och sitt undervisningsmaterial. Att oberoende söka sanningen är universitetslärarens uppgift.

En följd av den akademiska frihe-

ten är att universitetsläraren själv har upphovsrätt till sina forskningsresultat och sitt undervisningsmaterial. Detta så kallade lärarundantag är en sedvana med traditioner åtminstone från förra sekelskiftet och återfinns också i rätten hos våra nordiska grannländer, samt flera andra europeiska länder.

För att vi ska lyckas stoppa dessa förändringar av upphovsrätten behöver vi din hjälp. Du kan till exempel höra av dig till rektor med dina synpunkter på förslaget. Kämpa på.

CATRINE FORSNABBA

ORDFÖRANDE I SULF VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Replik: En rad missuppfattningar

INLÄGGET ÄR FULLT AV missuppfattningar. Lärarna har rätt att i egen regi framställa läroböcker och förlägga dessa, vilket omfattas av reglerna om bisysslor. Men lärarna måste beakta universitetets nyttjanderätt till materialet – inget annat. Universitetet har inga kommersiella intressen. Läraren har, vid eventuell förlagsutgivning, möjlighet att välja att inte ta med det tidigare använda materialet eller omarbete detta så att det uppkommer ett nytt verk i enlighet med upphovsrättslagens definition. Den förlagda läroboken kan komma att finnas med i en litteraturlista för användning i undervisningen.

DET FÖRELIGGER INGET krav på en lärare att medverka i inspelning av föreläsningar, undantaget för lärare i distansundervisning, vilket måste anses naturligt. Många lärare visar dock stort intresse för att medverka i inspelning av föreläsningar. I sådana fall inträder universitetet som producent och "sitter på rättigheterna".

Universitetets nyttjanderätt omfattar endast det undervisningsmaterial som är framtaget inom ramen för anställningen. Läraren kan välja att föreläsa utan hjälpmedel eller använda sig av powerpoint-presentatio-

ner eller annat. Valet står läraren fritt. Om lärare upprättar undervisningsmaterial så tillkommer nyttjanderätten, inte äganderätten, universitetet. Det måste poängteras att läraren är fri att använda samma material för egen del, till exempel på en kvällskurs inom något bildningsförbund.

SULF MENAR ATT det skulle finnas en sedvana, det så kallade "upphovsrättsliga lärarundantaget", som skulle ha sin grund i den akademiska friheten. Något sådant finns inte i universitets- och högskolesektorn. Däremot är den så kallade "tumregeln" en princip. Det är således inte fråga om att "förändra upphovsrätten", som skribenten menar. Avsikten med riktlinjerna är att klargöra förutsättningarna inför universitetets och dess medarbetares möte med en digital värld med ökad internationalisering och en alltmer hårdnande konkurrens. Vi kommer med all säkerhet också att möta helt andra utmaningar än dem som vi hittills mött.

MARIANNE ÖFVERSTRÖM
UNIVERSITETSSEKRETERARE

KRISTINA ULLGREN
UNIVERSITETSJURIST

WELCOME TO THE INTERNATIONAL CAFÉ

The International Café takes place for international researchers, international staff, PhD students, their families and hosts.

Location:

Ågrenska villan,
Högåsplatsen 2, Gothenburg
Guest Services,
www.gu.se/guestservices

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

Nya produkter | gushop.adm.gu.se

GU-pins 32:-

Presentpåse 24:-

Liten presentpåse 12:-

Porslinsmugg 32:-

Mässingljusstake 384:-

Nyckelband 10 st 75:-

NY PÅ JOBBET

OSKAR BROBERG är ny docent vid ekonomisk-historiska institutionen. Han studerar hur nya marknader skapas och gamla omstruktureras.

Han är även studierektor vid Graduate School.

INGELA DAHLLÖF är ny prefekt och **LARS FÖRLIN** är ny ställföreträdande prefekt vid institutionen för biologi och miljövetenskap.

MARTIN HELLSTRÖM är ny professor i tyska med litteraturvetenskaplig inriktning. Han forskar om berättarteori och receptionsetetik samt om biografier.

MARIA JARL, universitetslektor vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik, har utsetts till ordförande för Lärarutbildningsnämnden. Hon efterträder Kenneth Nyberg.

PER STENBERG är ny docent i arkeologi. Han leder ett projekt om hur människa och miljö samverkat under Amazonas-områdets förhistoria.

PER SUNNERHAGEN är ny prefekt och **GÖRAN HILMERSSON** ny ställföreträdande prefekt för institutionen för kemi och molekylärbiologi.

MARIA TULLBERG är ny docent på Handelshögskolan. Hon är organisationsforskare och intresserar sig bland annat för konstruktioner av maskulinitet och dess betydelse för organisering och ekonomi.

ROLF WOLFF, ekonomie doktor och före detta rektor på Handelshögskolan, har utsetts till verkställande direktör för Chalmers tekniska högskola. Han efterträder Stig Ekman.

KAJSA YANG HANSEN är ny docent vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik. Hon studerar variationen i studieresultat mellan individer, skolor, länder och över tid.

ERIK SIIRI är ny digitaliseringsansvarig på Universitetsbiblioteket.

Gothenburg Research Institute

Fritz Eriksson, projektassistent
Frida Pahlsson, projektassistent

HDK

Joakim Andersson, universitetsadjunkt
Christina Campopiano, universitetsadjunkt
Lotta Hermansson, universitetsadjunkt

Inst. för biomedicin

Oscar Finskas, amanuens
Pernilla Gregersson, laboratorieassistent
Elin Grundberg, forskarasistent
Ola Hammarsten, universitetslektor/överläkare
Catherine Hayes, forskare
Anna-Karin Ingars, amanuens
Alexander Lisinski, amanuens
Eva Lisnell, kursadministratör
Kankadeb Mishra, projektassistent
Sanhita Mitra, projektassistent
Malgorzata Pokrywa, forskare
Wenwen Sheng, projektassistent
Johan Widjestam, laboratorieassistent

Inst. för cell- och molekylärbiologi

Fredrik Eisele, forskare
Friederike Ewald, assistent
Sebastian Lindfors, forskningsassistent

Inst. för data- och informationsvetenskap

Bror Kallas Bjerner, universitetslektor
Shafqat Mumtaz Virk, biträdande forskare

Ins. för didaktik och pedagogik

Eva Wennäs Brante, universitetsadjunkt
Britt Holmberg, universitetsadjunkt
Dawn Sanders, universitetslektor

Inst. för globala studier

Tomas Hellström, gästlärare
Nikolas Ärheim, forskningsassistent

Inst. för kliniska vetenskaper

Monica Eriksson, forskningslab
Malin Hagberg, doktorand
Lilian Hammarstedt, forskare
Lhinn Nilsson Nyman, ekonom
Henrik Sönnergren, amanuens

Inst. för kulturvård

Yvonne Fors, postdoktor
Tina Westerlund, doktorand

Inst. för medicin

Anders Bjerg, biträdande forskare
Ilona Croy, forskare
Karl Gellerman, amanuens
Else Hellebö Johanson, forskare
Chao Liu, biträdande forskare

Lotta Lord, institutionsadministratör
Christina Olsson, doktorand
Rille Pullertis, forskarasistent
Gabriel Skogberg, doktorand
Hans Törnblom, biträdande forskare
Emilia Viklund, laboratorieassistent
Ella Äng, amanuens

Inst. för neurovetenskap

Nancy Beyer, forskare
Hanna Falk, forskare
Emma Forsgren, biträdande forskare
Martina Hermansson, doktorand
Marta Laskowski, amanuens
Shayma Radi, amanuens
Johan Sandberg, assistent
Elias Chemlal Ärlmalm, amanuens

Inst. för odontologi

Peter Jonasson, universitetslektor/över-tandläkare
Maria Ransjö, professor/överläkare
Mats Rythia, utredningssekreterare
Dan Sebring, amanuens
Maha El Shahawy, doktorand
Anette Wennström, doktorand

Inst. för pedagogik och specialpedagogik

Kerstin Littke, utbildningskoordinator
Sheila Downie-Jorge, provutvecklare

Inst. för språk och litteraturer

Richard Sörman, universitetslektor
Karin Westin Tikkanen, postdoktor

Inst. för svenska språk

Helén Sandström, administrativ chef
Carl-Johan Schenström, driftansvarig

Inst. för tillämpad IT

Madeleine Karlsson, assistent
Tomas Lindroth, universitetsadjunkt
Lisen Selander, universitetslektor

Inst. för vårdvetenskap

Jeanette Lindberg, projektassistent
Karin Dahlberg, forskare

Inst. för växt- och miljövetenskap

Adrian Angelov, doktorand
Andrei Herdean, doktorand
Lamba Shubhangi, doktorand
Dongqing Xu, doktorand

Nationella sekretariatet för genusforskning

Elin Engström, projektadministratör
Anna Lundberg, projektledare
Ann Werner, projektledare

Psykologiska inst.

Linda Lindén, biträdande forskare
Sandra Morin, studieadministratör
Daniel Peterson, biträdande forskare
Ann Witte, biträdande forskare

Sociologiska inst.

Danka Miscovic, doktorand
Erica Nordlander, doktorand

Statsvetenskapliga inst.

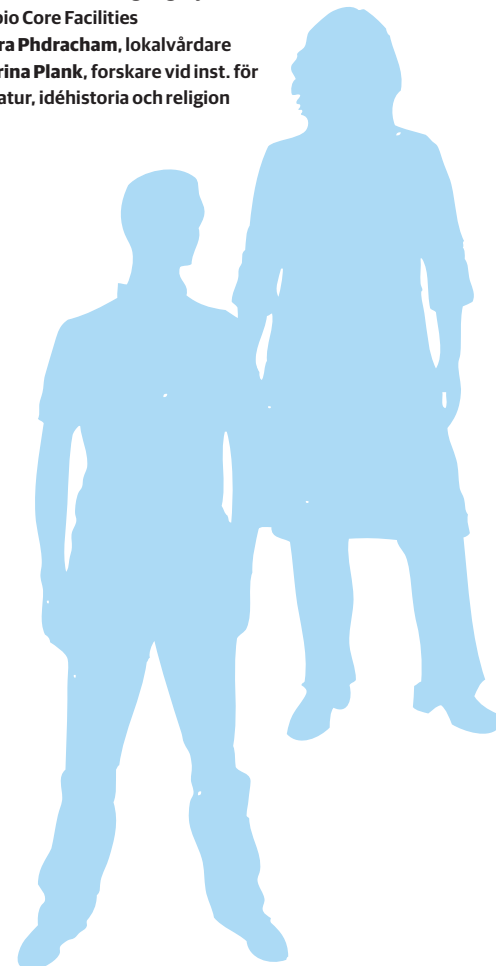
Love Christensen, biträdande forskare
Eeico Hartevelde, biträdande forskare
Li Malmberg, ekonomadministratör
Jacob Severin, biträdande forskare
Laleh Kazemi Veisari, biträdande forskare

Zoologiska inst.

Sarah Bourlat, forskare
Jenny Eriksson, kursadministratör
Mats Olsson, professor

Övriga

Karin Allander, informatör vid Fakultetskansliet för naturvetenskap
Karin Barron, universitetslektor vid inst. för socialt arbete
Krister Bredmar, universitetslektor vid företagsekonomiska inst.
Catharina Bergil, utbildningsledare vid Högskolan för scen- och musik
Sahra Carrby, institutionstekniker vid Laboratoriet för experimentell biomedicin
Love Christensen, biträdande forskare vid inst. för journalistik och medier
Ingrid Elam, gästlärare vid Litterär gestaltning
Cecilia von Feilitzen, forskare vid Nordicom
Mauricio Fuentes, assistent vid inst. för geovetenskaper
Alexander Herbertsson, universitetslektor vid inst. för nationalekonomi
Annika Hertzman, personalhandläggare vid Gemensamma förvaltningen
Tobias Karlsson, forskare vid ekonomisk-historiska inst.
David Kleist, universitetsadjunkt vid juridiska inst.
Monica Lundberg, universitetsadjunkt vid inst. för didaktik och pedagogisk profession
Saral Meurling, forskningsbiträde vid inst. för marin ekologi
Paulin Nande, informatör vid Konstnärliga fakulteten
Mikael Nilsson, universitetslektor vid inst. för filosofi, lingvistik och vetenskaps-teori
Lisa Olsson, forskningsingenjör vid Sembio Core Facilities
Wijitra Phdracham, lokalvårdare
Katarina Plank, forskare vid inst. för litteratur, idéhistoria och religion

UTMÄRKELSER

CLAES-GÖRAN EMILSON, professor i kariologi, har tilldelats 2011 års Elanderpris av Göteborgs Tandläkare-Sällskap. I motiveringen betonas att han under

en följd av år starkt har bidragit till odontologisk forskning inom ämnesområdet kariologi.

ELISABETH ENGDahl, professor i svenska, har utsetts till hedersdoktor vid humanistiska fakulteten, Lunds universitet. Hon har forskat om semantik och syntax i de nordiska språken och har även varit en viktig inspiratör för den grammatiska forskningen vid Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet.

GÖRAN HILMERSSON, institutionen för kemi och molekylärbioologi, har tilldelats årets Faculty of Science Research Award, för sin

banbrytande forskning kring nya reaktioner och reagens för selektiv organisk syntes. Priset är på 250 000 kronor.

GUSTAV SONNE, institutionen för fysik, får 2012 års pris för bästa avhandling. Enligt motiveringen förenar han en elegant skriftlig presentation med djup

kunskap inom både de teoretiska och empiriska sidorna av ett komplicerat ämne.

JOEL SPEERSTRA, forskare vid GOArt/HSM, har ur Kronprinsessan Victorias hand tilldelats Hilding Rosenbergs stipendium för svensk musikvetenskap. Han får utmärkelsen för sin forskning om pedalklavikord.

KARL SWEDBERG, avdelningen för molekylär och klinisk medicin, har utsetts till Göteborgs universitets förste seniore professor. Det är en ny titel som

kommer att ges till ett litet antal utvalda pensionerade professorer, som bedöms vara nyckelpersoner för verksamheten. Anställningen är tidsbegränsad till ett år men kan förlängas. Nyligen blev han också utnämnd till gästprofessor vid Imperial College i London.

KARIN WESTIN TIKKANEN, postdoktor vid institutionen för språk och har tilldelats det Westinska priset av Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet i Uppsala.

Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället har delat ut följande priser: Albert Wallins vetenskapspris gick till **HENRIK NILSSON**, institutionen för biologi och miljövetenskap. Han får priset för att ha utvecklat vitt använda programvaror för identifiering av genom och metagenom till fromma för inte minst ekologi och miljövetenskap. Priset till lärare som väckt elevers intresse för vetenskap gick till

MARIE RÅDBO, institutionen för fysik. Hon är bland annat nyckelperson bakom nya satsningar för att väcka grundskole- och gymnasieelevers

intresse för högre studier och forskning. Hon har också sedan lång tid en unik position som popularisator och undervisare inom astronomi och naturvetenskap för elever på alla stadier. Per Nyströms vetenskapspris gick till **ULRIKA LAGERLÖF NILSSON** för avhandlingen *Med lust och bävan - Vägen till biskopsstolen inom Svenska kyrkan under 1900-talet*.

ANSLAG

CLAES ANNERSTEDT, professor vid institutionen för kost och idrottsvetenskap, är ledare för EU-projektet *Idrottsevening som tillväxtmotor*, ett

samarbete mellan universiteten i Göteborg, Aarhus samt Norges Idrottshögskola i Oslo. Det ska bidra till att locka framtida stora internationella idrottseveningar till regionen runt Kattegatt och Skagerrak. EU stöttar med 15 miljoner kronor under en treårsperiod.

ARRANGEMANG

Akademisk kvart under våren:

1 mars: **Humanistisk forskning och engagemang med Christopher Kullenberg**

8 mars: **Finns det ett kvinnligt filmspråk? med Ingela Romare**

15 mars: **Övervikt bland unga - ett familjeprosjekt med Christel Larsson**

22 mars: **Rättsfonetik - konsten att jämföra röster med Jonas Lindh**

29 mars: **Måltidsturism i Västra Götaland med Lena Mossberg**

5 april: **Påskan i olika religioner med Viktor Aldrin**

Föreläsningarna hålls varje torsdag klockan 12.30 i Bokias butik på Avenyn 21.

BÖCKER

Matematisk utvärdering

Madeleine Löwing och Marie Fredriksson vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession har, tillsammans med Eva Färjsjö,

Södertörns högskola, utvärderat Skolverkets särskilda satsning på matematik åren 2009-2011 som berört 12 000 lärare och 200 000 elever. En slutsats är att nya arbetsformer, nya arbetssätt och nytt material blivit överordnade själva målet, nämligen ökat matematikkunskande hos eleverna. Rapporten heter *Laborativ matematik, konkretiserande undervisning och matematikverkstäder*.

Musiken och jag

Vad betyder musik för dig? Det har universitetslektor Thomas Bossius och professor Lars Lilliestam frågat 42 göteborgare i olika åldrar. Resultatet finns

att läsa i boken *Musiken och jag* som bland annat handlar om musiksamlade och olika sätt att lyssna på musik, men också om vardagslydsslyssnande, exempelvis på gnisslande spårvagnar. Lyssna på musik kan man göra nästan jämt, visar boken, exempelvis när man tränar, städar eller åker buss. Förlaget är Bo Ejeby.

Kvinnliga och manliga bilder

Vad säger bilder från det förflutna om synen på könen? Det har historiker, antikvetare och arkeologer skrivit om i boken *Bildligt*

talat - kvinnligt, manligt i 3,2 miljoner år. Exempelvis diskuteras hur det 3 miljoner gamla skelettet Lucy presenterats på utställningar och hur man porträtterar en kung. Redaktör är Maria Sjöberg, professor i historia, och utgivare är Makadam förlag.

Västsvensk vardag

Sextio procent av invånarna i Västra Götalandsregionen har besökt Liseberg det senaste året och var tredje har varit på Botaniska trädgården eller Scandinavium. Det visar den nya SOM-undersökningen om västsvensk vardag som just utkommit. Där kan man också läsa att högutbildade oftare besöker Borås konstmuseum, Göteborgs konserthus eller Nordiska akvarellmuseet samt att allt fler känner sig som hemma i regionen.

Om du vore rektor för en dag, vad skulle du göra då?

Eva Ossiansson
varumärkesdoktor,
Handelshögskolan

- **SLÄPPA LOSS** medarbetarens kreativitet och arbeta för det gemensamma goda. Skapa en bättre dynamik i undervisning och forskning genom mer flexibla tjänster och mindre byråkrati. Låt medarbetare få verka inom den fria akademien och uppskattas för sin viktiga samhällsroll. Om inte medarbetaren är ett troget fan blir inte heller varumärket GU starkt.

Henrik Zetterberg
professor i neurokemi vid Sahlgrenska akademien

- **EFTERSOM JAG** inte gillar att fatta beslut om saker jag inte vet så mycket om och eftersom jag hyser förtroende för mina forskar- och lärarkollegor, skulle jag avskaffa strategiska forsknings-satsningar och återinföra kollegial styrning. Om jag hinner innan jag blir avsatt av regeringen.

Stina Sundling Wingfors
prefekt på institutionen för globala studier

- **DÅ SKULLE JAG:**

- ta ledningsgruppen från institutionen för globala studier (IGS) med mig
- vara tydlig och beslutsförlig, ha få regler, men de som finns SKA efterlevas!
- skrota förlegade fördelningsmodeller
- stärka styrkeområden, finna nya samt belöna de redan framgångsrika
- implementera ny IGS-modell, med vilket ingen lärare vid GU skulle ha mindre än 20 procent kompetensutveckling
- behålla uppdraget ett tag till

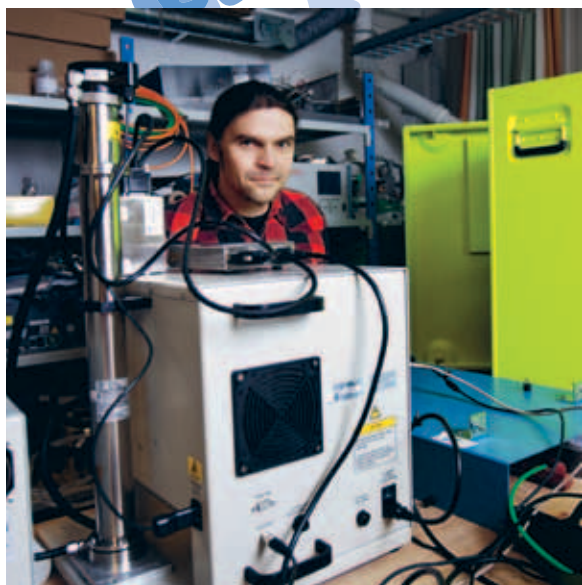

Maria Oskarson
lektor i statsvetenskap

- **JAG SKULLE VIDTA** åtgärder för att bättre balansera forskning och undervisning i merithänseende och andra incitament för att mer kraftfullt värna om universitetet som en plats för både god forskning och god undervisning. Mer forskningstid i tjänsten till lektorer skulle vara ett led i detta.

Små partiklar som förändrar världen

KENT SALO

AKTUELL: Har nyligen disputerat på avhandlingen *Physical properties and processes of secondary organic aerosols and its constituents*

FAMILJ: Ragnhild, Karl-Oskar och katten Pyssen

BOR: Brännö

INTRESSEN: Fiske, musik, klockor, kemi och tusen andra saker

Först var han på sjön i två år. Sedan blev han fritidspedagog. Nu är Kent Salo doktor i kemi.

– Jag har alltid älskat naturvetenskap. Så nu forskar jag på mycket små partiklar som har jättestor betydelse för klimatet och växthuseffekten.

DE SMÅ ENHETER Kent Salo mäter kallas sekundära organiska aerosoler.

– De är partiklar som bildas i atmosfären av gaser från mänsklig verksamhet, djur och växter. Hur partiklarna beter sig, åldras och förändras saknas det än så länge grundläggande kunskap om men vi vet att de är betydelsefulla för klimatet.

Bland annat har Kent Salo utvecklat ett instrument som han rest runt i Europa med för att mäta hur mycket partiklar förångas när de värms upp. Han har exempelvis testat instrumentet vid forskningscenter i Karlsruhe, Jülich och Valencia.

– Att de växthusgaser människan släpper ut skapar ett varmare klimat vet vi redan. Men högre temperaturer gynnar också ökad växtlighet som leder till fler partiklar i luften. Det i sin tur ökar mängden molndroppar, vilket leder till mer moln som kyler klimatet.

Ett nollsummespel alltså?

– Det hoppas många på. Men klimatet är känsligare för utsläpp än vi tidigare trott eftersom växterna hela tiden dämpar effekterna. För tillfället mildrar barrskogarna på norra halvklotet uppvärmningen men tänk om det varmare klimatet exempelvis leder till nya virusjukdomar i skogen? Då kanske träden dör och då finns ingenting som hindrar växthuseffekten längre.

Än så länge har Kent Salo mest mätt partiklar i laboratorium. Men snart ska han göra tester utomhus också, vilket bland annat innebär att han återigen får arbeta på en båt.

– Jag har en lite krokig bakgrund. Jag började läsa naturvetenskaplig linje på gymnasiet, men slutade efter en månad och gick drift- och underhållsteknisk linje

istället och jobbade sedan på sjön. Efter det utbildade jag mig till fritidspedagog och arbetade inom barnomsorgen i tio år. Så läste jag på komvux och kom på att jag ville studera vidare, antingen biologi eller kemi. Min master tog jag i organisk kemi men hamnade sedan på atmosfärvetenskap. Nu har jag precis fått jobb inom ett tvåårigt projekt på Chalmers som handlar om att mäta svavel i partiklar från sjöfarten.

KEMI ÄR ETT ÄMNE som har svårt att locka studenter, kanske för att det har dåligt rykte som orsak till miljöförstöringar och annat elände.

– Jag brukar ta Nobelpristagaren Fritz Haber som exempel. Han utvecklade tillverkningen av senapsgas. Men han revolutionerade också jordbruket genom att möjliggöra industriell framställning av konstgödsel. Kunskap är nödvändigt för att kunna fatta bra beslut. Men den kan förstås användas i både goda och onda syften.

Tycker du att människor är okunniga när det gäller kemi?

– Nej, inte alls, olika personer har bara olika kompetens. Men ofta oroar sig människor för fel saker. Ett E-nummer på konservburken betyder kanske bara att man tillsatt druvkärnemjöl eller C-vitamin. Det är viktigt att forskare påtalar problem men utan att bli alarmister. Vi måste exempelvis dra ner på energikonsumtionen men att få politiker att föreslå dubbla elpriser, det fungerar bara inte. Däremot måste människor med olika kompetenser börja prata med varandra. Fiskare och forskare måste kunna åka ut i samma båt och låta sina olika kunskaper korsbefrukta varandra, och vi måste arbeta tillsammans med, inte emot, de industrier som står för höga utsläpp. Och så måste forskare få människor att känna att de kan göra nytta på många sätt, utan att det behöver vara krångligt. Ett vänligt hej på bussen kan också förändra världen.

EVA LUNDGREN

FOTO: JOHAN WINGBORG